

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Předpoklady pro uplatnění principů přímé demokracie
ve vnitřním rozhodování politických stran v České
republice**

Bc. Michal Gill

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michal Gill

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Sez. Ústí – Tábor

Název práce

Předpoklady pro uplatnění principů přímé demokracie ve vnitřním rozhodování politických stran v České republice

Název anglicky

Prerequisites for Application of the Principles of Direct Democracy in the Internal Decision Making of Political Parties in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit předpoklady nezbytné pro úspěšné uplatnění obecných principů přímé demokracie v interním rozhodování politických stran v České republice. Pro účely této práce byla objektivně jako vnitřně nejdemokratičtější (z aktuálních sněmovních stran) zvolena Česká pirátská strana. Jednotlivé předpoklady budou posuzovány na příkladech vnitřní komunikace, předpisech o voličské informovanosti, vnitrostranických hlasováních, primárních voleb do státních orgánů i voleb do orgánů strany.

Metodika

Z analýzy odborných prací na téma přímé demokracie budou vyzdviženy hlavní předpoklady úspěšného výkonu přímé demokracie. Syntézou těchto předpokladů s vypořádanou praxí v existující politické straně, o které má autor jako její dlouholetý člen detailní povědomí, pak budou učiněny závěry, jsou-li obecné principy přímé demokracie uplatnitelné jako základ fungování politické strany.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

přímá demokracie, politická strana, Česká pirátská strana, vnitrostranická demokracie, participace, rozhodovací procesy, referendum, volby

Doporučené zdroje informací

EIBL, Otto, GREGOR Miloš. Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017. Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita, Brno, 2019. ISBN 978-80-7325-476-6 (CDK) a ISBN 970-80-210-9288-4.

PECHANEC, Pavel. Přímá demokracie v České republice. Wolters Kluwer, Praha, 2011. ISBN 978-80-7357-700-1.

SMITH, Michael L. The Uneasy Balance Between Participation and Representation: Local Direct Democracy in the Czech Republic. Str. 33-53 in SCHILLER, Theo (ed.). Local Direct Democracy in Europe. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, 2011. ISBN 978-3-531-18250-6.

ŠIMÍČEK, Vojtěch (ed.). Přímá demokracie. Masarykova univerzita, Brno, 2016. ISBN 978-80-210-8351-6.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 29. 3. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 30. 3. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 05. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci "Předpoklady pro uplatnění principů přímé demokracie ve vnitřním rozhodování politických stran v České republice" vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2023

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D., za trpělivé vedení při vzniku této práce a jeho odbornost v dané oblasti.

Předpoklady pro uplatnění principů přímé demokracie ve vnitřním rozhodování politických stran v České republice

Abstrakt

Tato Práce hodnotí předpoklady nezbytné pro úspěšné uplatnění obecných principů přímé demokracie v interním rozhodování politických stran v České republice. Z analýzy odborných prací na téma přímé demokracie jsou vybrány hlavní předpoklady úspěšného výkonu přímé demokracie. Tyto jednotlivé předpoklady jsou posuzovány na příkladech vnitřní komunikace, předpisů o voličské informovanosti, vnitrostranických hlasování, primárních voleb do státních orgánů i voleb do orgánů konkrétní zvolené politické strany. Syntézou těchto předpokladů s vyzorovanou praxí v České pirátské straně je pak učiněn závěr, že je užití obecných principů přímé demokracie jako základ fungování politické strany možné, ovšem za splnění celé řady předpokladů, které musí politická strana naplňovat, aby bylo její fungování efektivní a skutečně demokratické.

Klíčová slova: přímá demokracie, politická strana, Česká pirátská strana, vnitrostranická demokracie, participace, rozhodovací procesy, referendum, volby

Prerequisites for Application of the Principles of Direct Democracy in the Internal Decision Making of Political Parties in the Czech Republic

Abstract

This thesis evaluates the prerequisites necessary for the successful application of the general principles of direct democracy in the internal decision-making of political parties in the Czech Republic. The main prerequisites for the successful usage of direct democracy are selected from the scholarly works on the topic of direct democracy. These individual prerequisites are assessed using examples of internal communication, regulations on availability of information to the voter, internal voting, primary elections to state bodies and internal elections to the bodies of a specific chosen political party. By synthesizing these assumptions with the observed practice in the Czech Pirate Party, the conclusion is made that the use of general principles of direct democracy as the basis for the functioning of a political party is possible, but only if a number of preconditions is fulfilled by the political party in order for its functioning to be effective and truly democratic.

Keywords: direct democracy, political party, Czech Pirate Party, intra-party democracy, participation, decision-making processes, referendum, elections

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Teorie přímé demokracie a její pro a proti	12
3.2 Výběr České pirátské strany jako optimálního příkladu	17
3.3 Česká pirátská strana v českém politickém prostředí	20
3.3.1 Historický vývoj světového pirátského hnutí	20
3.3.2 Historický růst České pirátské strany	24
3.3.3 Hierarchie a vnitřní fungování České pirátské strany	26
3.4 Přehled směrnic, principů a nástrojů přímé demokracie v České pirátské straně	28
3.4.1 Vnitřní směrnice	29
4 Předpoklady užití prvků přímé demokracie v každodenní praxi politické strany	33
4.1 Oblasti uplatnění	34
4.1.1 Dostatečnost diskuse – Pirátské fórum	34
4.1.2 Tajnost a dostatečná jednoduchost volby – hlasovací systém Helios	38
4.1.3 Informovanost – Demokratické minimum	40
4.1.4 Bezpečnost – přihlašování k systémům pomocí jednotné Pirátské identity	42
4.2 Klíčová hlasování v historii strany a zapojení členské základny	43
4.2.1 Mimořádný přezkum usnesení MS Praha 1 o vstupu do radniční koalice v MČ Praha 1, 2022	44
4.2.2 Vstup do magistrátní koalice hl. m. Prahy pro období 2022-2026, 2023	46
4.2.3 „Rovné“ zastoupení žen a mužů na kandidátce do voleb do Evropského parlamentu 2024	47
5 Uplatnění přímé demokracie ve vnitrostranické praxi	51
5.1 Zhodnocení přínosu univerzálního zapojení členstva na rozhodování strany	51
5.1.1 Přínosy	52
5.1.2 Negativa	53
6 Závěr	54
Seznam použitých zdrojů	56

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Proces přímé demokracie podle J. J. Cortése	14
Obrázek 2 - Hlasovací lístek referenda ČSSD roku 2014.....	18
Obrázek 3 - Logo Pirate Parties International.....	20
Obrázek 4 – Pirátské strany ve světě a jejich momentální volební situace; zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Pirate_Parties_International	21
Obrázek 5 – Pirátské strany zastoupené v PPI; modře plní členové, růžově pozorovatelé; zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Pirate_Parties_International	22
Obrázek 6 - Logo European Pirate Party	22
Obrázek 7 - Členské strany European Pirate Party; zdroj: https://european-pirateparty.eu/members/	23
Obrázek 8 - vývoj počtu členů strany 2009-2023; zdroj: autor práce, Pirátské fórum, výroční zprávy předsedy, historie změn stránky strany na Wikipedii	24
Obrázek 9 - Počty členských podnětů k 23.11.2023.....	35
Obrázek 10 - Pirátské fórum	38
Obrázek 11 - Hlasovací systém Helios	39
Obrázek 12 - Postup jednání Celostátního fóra	41
Obrázek 13 - Hlasování o vstupu do Fialovy vlády.....	42
Obrázek 14 - Pirátská identita.....	43
Obrázek 15 - Mimořádný přezkum rozhodnutí MS Praha 1.....	45
Obrázek 16 - Schválení magistrátní koalice v Praze.....	46
Obrázek 17 - Zastoupení žen ve členské základně politických stran	48
Obrázek 18 - Výsledek procedurálního hlasování v primárních volbách do Evropského parlamentu 2024.....	49
Obrázek 19 - Výsledek primárních voleb do Evropského parlamentu 2024	50
Obrázek 20 - Hlasování o podpoře členského podnětu na "rovné" zastoupení pohlaví na kandidátní listině	51

Seznam tabulek

Tabulka 1 - vývoj počtu členů strany 2009-2023	25
Tabulka 2 - SWOT analýza aplikace přímé demokracie v politické straně.....	52

1 Úvod

Účelem této práce je přiblížit vnitřní fungování České pirátské strany a především její demokratické vnitřní procesy. Autorovou snahou je porovnat předpoklady pro obecný výkon přímé demokracie (referend), jako jsou dostatečná informovanost či srozumitelnost otázky, s praxí aplikovanou v České pirátské straně. Autor vychází z dlouholetého působení v České pirátské straně, již je členem od roku 2012, jako, především v případě obecných východisek, z odborné literatury zabývající se tématem přímé demokracie.

Pirátské strany vznikaly a vznikají všude po světě od roku 2006, kdy byla založena první z nich, a to ta švédská.¹ Česká pirátská strana pak byla založena stále mezi prvními, a to roku 2009. Od samého svého počátku se jednalo o stranu výsostně demokratickou, kdy její stanovy zdůrazňovaly maximální míru participace členstva na řízení strany. Je tomu tak i dnes. Stanovy ve svém článku 8, odstavci 1 výslovně uvádějí, že „Celostátní fórum je nejvyšším orgánem strany. Je příslušné k projednávání všech otázek činnosti strany; přitom respektuje oprávnění orgánů strany a oblastních sdružení dle stanov.“² Celostátní fórum je v případě České pirátské strany označení pro sumu všech členů strany. Podobnou formulaci lze nalézt i u jiných českých sněmovních stran, které však ve svém celostátním rozhodování uplatňují delegátský systém, nikoli přímou demokracii.

V následujících kapitolách tak bude na příkladech ukázáno, jak přímá demokracie v České pirátské straně konkrétně funguje, přičemž budou utvářeny paralely právě s předpoklady výkonu přímé demokracie na obecné, občanské úrovni.

¹ Anderson N. *Political pirates: A history of Sweden's Piratpartiet*. Arstechnica.com. 2009. Available from <https://arstechnica.com/tech-policy/2009/02/rick-falkvinge-is-the-face/> (accessed February 2023).

² Česká pirátská strana. *Stanovy České pirátské strany*. 2021. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/st> (accessed February 2023).

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit předpoklady nezbytné pro úspěšné uplatnění obecných principů přímé demokracie v interním rozhodování politických stran v České republice. Pro účely této práce byla na základě objektivních kritérií jako vnitřně nejdemokratičtější (z aktuálních sněmovních stran) zvolena Česká pirátská strana. Jakkoli s sebou může nadmíra vnitřní demokracie, vedle zjevných pozitiv, nést i řadu komplikací, považuje ji autor pro účel této práce za nezbytnou. Jednotlivé předpoklady budou posuzovány na příkladech vnitřní komunikace, předpisech o voličské informovanosti, vnitrostranických hlasováních, primárních voleb do státních orgánů i voleb do orgánů strany.

Záměrem práce je prokázat, že aplikace principů přímé demokracie ve fungování politické strany je možná.

2.2 Metodika

Z analýzy odborných prací na téma přímé demokracie budou vyzdviženy hlavní předpoklady úspěšného výkonu přímé demokracie. Syntézou těchto předpokladů s vyzozorovanou praxí v existující politické straně, o které má autor jako její dlouholetý člen detailní povědomí, pak budou učiněny závěry, jsou-li obecné principy přímé demokracie uplatnitelné jako základ fungování politické strany.

Zvolenou metodou práce je z valné většiny případová studie, tj. analýza vnitřního fungování České pirátské strany. Zčásti se může jednat i o komparativní případovou studii, zejména v oblasti srovnání míry vnitřní demokracie s ostatními sněmovními politickými stranami. V tomto případě je jako technika sběru dat využito studium vnitřních předpisů jednotlivých politických stran.

3 Teoretická východiska

Tato kapitola si klade za cíl shrnutí odborných názorů na přímou demokracii a její obecný výkon, tj. v referendech, v nichž občané daného státu (či menšího celku) rozhodují o věcech veřejných. V České republice to, na celostátní úrovni, bylo zatím pouze jednorázové Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii v roce 2003, v němž se české voličstvo 77 % procenty zúčastněných vyslovilo pro vstup Česka do Evropské unie.³ V Česku se však, podle Zákona o místním referendu⁴, uskutečnila celá řada lokálních referend.

Další částí je představení pirátského hnutí v České republice i ve světě spíše v teoretické rovině, zatímco příklady praktického uplatnění principů přímé demokracie v České pirátské straně budou uvedeny v kapitole následující.

3.1 Teorie přímé demokracie a její pro a proti

Jak uvádí Michael Smith⁵, Česká republika nikdy nezískala zákon o obecném referendu. Jako jeden z důvodů uvádí neochotu nejvlivnějších politických stran formativních devadesátých let, jmenovitě Občanskou demokratickou stranu, takový zákon předložit. Jako motivaci ODS uvádí její obavu z oslabení suverenity Parlamentu. To je jistě jeden z možných pohledů na rizika, která může přímá demokracie přinést. Míra tohoto rizika je však neměřitelná, jakkoli je neoddiskutovatelně reálné. Jakýkoli přenos pravomocí z existujícího orgánu (Parlament) na nově vytvořený (suma všech oprávněných voličů skrze zákon o obecném referendu) nesporně omezuje suverenitu orgánu, jemuž je nějaká pravomoc, byť jen zčásti, ubírána. Autor této práce však toto nepovažuje za validní důvod, proč zákon o obecném referendu nemít. Konkrétnějším rizikům, které s sebou přímá demokracie vždy nese, se proto věnuje níže.

³ Český statistický úřad. *Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii konané ve dnech 13.-14.06.2003*. 2003. Available from <https://volby.cz/pls/ref2003/re13?xjazyk=CZ> (accessed March 2023).

⁴ Vláda České republiky. *Úplné znění zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů* in Sbíрка zákonů České republiky. Praha, 2004.

⁵ SMITH, Michael L. *The Uneasy Balance Between Participation and Representation: Local Direct Democracy in the Czech Republic*. Page 34 in SCHILLER, Theo (editor). *Local Direct Democracy in Europe*. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, 2011. ISBN 978-3-531-18250-6.

Jak uvádí Marian Kokeš⁶, těší se referendum obecně velké oblibě díky zažité romantické představě aklamací, plebiscitů a lidových shromáždění v antickém Řecku. Zde si je ale třeba uvědomit, že v Řecku se na rozhodování typicky podílela jen relativně malá skupina plnoletých, plnoprávných mužů jednoho konkrétního městského státu. To nás přivádí k asi vůbec nejčastěji kladené otázce ve věci využití přímé demokracie: schopnosti politické reprezentace, potažmo voličstva samotného, informovat o kladech a záporech možností předkládaného rozhodnutí. Na rozdíl od starověkého městského státu se totiž jedná o nesrovnatelně větší masu voličů. Pechanec⁷ toto riziko schopnosti dostatečné informovanosti voličstva shrnuje následovně: „*Vyloučit, že se předmětem hlasování nestane složitá problematika, jejíž úprava nebude obecně známa, nelze. Ostatně nelze ani předpokládat, že každý reprezentant lidu je vždy důkladně a priori obeznámen s oblastí, o níž má rozhodovat. Volení reprezentanti lidu však disponují dostatečným aparátem k tomu, aby byli vždy informováni o předmětu rozhodování a aby s ním byli řádně seznámeni. Ostatně tomuto účelu je uzpůsoben celý legislativní proces. Tuto informační povinnost by při užití institutů přímé demokracie převzaly kompetentní orgány (vláda, Parlament).*“

Autor této práce považuje riziko nedostatečné informovanosti voličů v hlasované otázce za vůbec největší riziko v celém procesu aplikace přímé demokracie. Jek zmiňuje Pechanec, ani zvolený poslanec není nezbytně kovaným v oblasti, o které právě hlasuje. A bylo by zcela nelogické to od něj očekávat. Všichni jsme hlouběji zasvěceni do některé oblasti lidského působení, ale nikdo nemůže být expertem na všechno. V případě přímé demokracie je tedy zcela zásadní role vlády v tom, aby voličstvu zajistila jak dostatečně jasně a pokud možno jednoduše formulovanou otázku, tak aby k tématu jednoduchým a stravitelným způsobem, ovšem ideálně při zachování vlastní nestrannosti, doložila veškerá pro a proti. Svým promyšleným přístupem musí referendu zajistit legitimitu, aby, jak uvádí Pechanec⁸, nemohlo docházet k argumentaci neinformovaným lidem. Jak uvádí Kokeš⁹,

⁶ KOKEŠ, Marian. *Referendum v ČR: nástroj posílení demokracie, anebo populismu?* Page 90 in ŠIMÍČEK, Vojtěch (editor). *Přímá demokracie*. Masarykova univerzita, Brno, 2016. ISBN 978-80-210-8351-6.

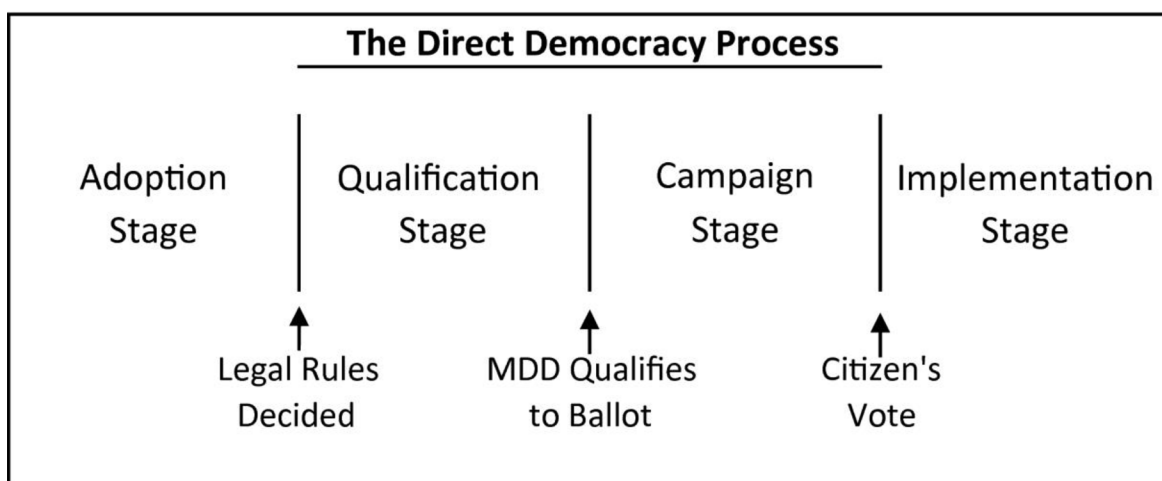
⁷ PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*. Page 144. Wolters Kluwer, Praha, 2011. ISBN 978-80-7357-700-1.

⁸ PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*. Page 145. Wolters Kluwer, Praha, 2011. ISBN 978-80-7357-700-1.

„základním východiskem (kritériem) je míra (ne)ochoty voliče získávat a ověřovat pro své rozhodnutí nezbytné a relevantní informace.“ Bylo by naivní myslet si, již na základě relativně nízké volební účasti v České republice, že si u složitějších otázek s dalekosáhlými důsledky, jako bylo například britské referendum o vystoupení Spojeného království z Evropské unie, bude volič sám efektivně shánět relevantní informace, na jejichž základě se bude moci opravdu informovaně rozhodnout.

Podle Cortése¹⁰ existují tři nezbytné milníky, které musí proběhnout při každém všelidovém hlasování. Jsou jimi:

Nastavení pravidel → Schválení textace → Samotné hlasování občanů

Obrázek 1 - Proces přímé demokracie podle J. J. Cortése

Hlavním úkolem vlády v oblasti informovanosti je tak nejen poskytovat vyvážené informace jako podklad pro rozhodování, ale i předcházet dezinformacím z některého z politických táborů, jehož zájem leží na straně konkrétního výsledku daného referenda. V britském případě to byla například lživá tvrzení na bocích nechvalně známých červených

⁹ KOKEŠ, Marian. *Referendum v ČR: nástroj posílení demokracie, anebo populismu?* Page 101 in ŠIMÍČEK, Vojtěch (editor). *Přímá demokracie*. Masarykova univerzita, Brno, 2016. ISBN 978-80-210-8351-6.

¹⁰ CORTÉS, Juvenal J. *Process, Theory, and Practice in Direct Democracy: Avenues for New Research*. Pages 673-698 in *Politics & Policy*, August 2019. Universidad Iberoamericana, Mexico City, 2017.

autobusů.¹¹ V tomto případě jde o extrémní případ moderace politické debaty, která může mít velmi konkrétní dopady. Autor je toho názoru, že bez dostatečného ošetření této věci nemá obecné referendum na celostátní úrovni smysl, ba se může stát vysloveně nebezpečným nástrojem, obzvláště v rukou populistických stran a jejich politiků, kteří by nemuseli mít problém voličům lhát, jen aby dosáhli požadovaného výsledku. A jestli dosavadní politická praxe v České republice něco ukázala, tak to, že moderace politického diskurzu nám jde opravdu špatně. Prvním krůčkem na dlouhé cestě byl vznik Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí v roce 2017. Úřad se ale ze svého mandátu (a nedostatečné kapacity lidské síly) věnuje téměř výhradně předvolebnímu chování politických stran, kdy maximálně zpětně ukládá finanční tresty. Toto ovšem nemůže být, alespoň v současné podobě, považováno za efektivní nástroj boje s desinformacemi. Případný zákon o obecném referendu by musel velmi konkrétně specifikovat mantinely „předvolebního“ diskurzu a rovnou určovat jasné tresty za jejich překročení.

Další otázkou, kterou si je při každém přímém rozhodování masou všech oprávněných voličů klást, je zavedení kvora pro platnost hlasování, a to včetně nastavení jeho výše. Této problematice se Pechanec věnuje poměrně detailně a dochází k jasnému závěru¹²: „*Je nade vši pochybnost jasné, že pokud se ústavodárce rozhodne pro zavedení institutů přímé demokracie, měl by kvorum stanovit tak, aby se nestalo nepřekonatelnou překážkou ... Pokud však bude snadnější přímou demokracii zmařit tím, že občané budou vyzýváni k neúčasti na hlasování, pak jejímu poslání nebude možno dostat.*“ Toho jsme ostatně byli před nedávnou dobou svědky na Slovensku. V roce 2015 zde proběhlo referendum o zákazu adopcí dětí homosexuálními páry. Zatímco zastánci zákazu vyzývali k hojně účasti a volbě ve prospěch zákazu adopcí, odpůrci návrhu, v očekávání výsledku, vyzývali k bojkotu referenda. A úspěšně. Vyjma plebiscitu o vstupu do Evropské unie

¹¹ Merrick R. *Brexit: Vote Leave chief who created £350m NHS claim on bus admits leaving EU could be 'an error'*. *The Independent*. 2017. Available from <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/brexit-latest-news-vote-leave-director-dominic-cummings-leave-eu-error-nhs-ps350-million-lie-bus-advert-a7822386.html> (accessed December 2022).

¹² PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*. Page 154. Wolters Kluwer, Praha, 2011. ISBN 978-80-7357-700-1.

zatím všechna celostátní referenda na Slovensku ztroskotala právě na nízké účasti voličů. Tu zdejší zákon stanoví na astronomických 50 %.¹³

Problémem slovenského přístupu k referendu je také nedostatečné omezení toho, o čem lze v referendu rozhodovat. Je tak možné řešit například i lidskoprávní otázky, což se může velmi snadno vymstít a může dojít k oslabení demokracie jako takové. Slovenský zákon nechává posouzení otázek na *ad hoc* rozhodnutí Ústavnímu soudu. Jak ve svém zamyšlení nad proveditelností přímé demokracie uvádí Pechanec, „lid sám je ve své moci omezen, neboť jinak by mohlo dojít k jejímu zneužití ... Rozhodování všeho lidu pak de facto znamená rozhodování většiny ... Jak bude zajištěna ochrana menšiny, která byla tak pracně zakotvena do principu reprezentativní demokracie?“ Z úvah jiných autorů i autorů této práce lze jasně dovodit, že nastavení mantinelů otázky, o níž občané v referendu rozhodují, je zcela klíčové. Sartori pesimisticky dovozuje¹⁴, že *„pokud bude mít většina absolutní právo diktovat svou vůli menšině (tedy bude mít neomezenou moc), pak demokracie nemá demokratickou budoucnost. Demokracie je určována možností záměny menšiny za většinu a naopak a je jí vlastní princip omezené většiny.“*

Co se týče nějakého závěru této teoretické části o přímé demokracii a její schopnosti fungovat, shoduje se autor opět s Pechancem, který svou knihu uzavírá mj. myšlenkou, že „vždy bude muset být hodnocena s ohledem na politickou kulturu. Úroveň politiky, politiků a identifikace lidu se státem a jeho orgány a v neposlední řadě také kultura mediálního prostředí budou determinovat instituty přímé demokracie a určí, zda se stanou funkčním institutem nebo nefunkční karikaturou.“ S tímto tvrzením nelze nesouhlasit. Stejně jako nelze očekávat, že je přímá demokracie lékem na špatně fungující demokracii zastupitelskou, když to budou právě volení zástupci lidu, kdo primárně povede veřejnou diskusi nad každým jednotlivým referendem.

¹³ Lidovky.cz, ČTK. *Slováci se zastali tradiční rodiny, k referendu jich ale přišlo málo*. Lidovky.cz. 2015. Available from https://www.lidovky.cz/svet/slovaci-se-zastali-tradicni-rodiny-k-referendu-jich-ale-prislo-malo.A150208_083119_in_zahranici_ele (accessed February 2023).

¹⁴ SARTORI, Giovanni. *Teória demokracie*. Pages 35-36. Archa, Bratislava, 1993. ISBN 80-7115-049-5.

3.2 Výběr České pirátské strany jako optimálního příkladu

Na tomto místě je zřejmě záhodno osvětlit, proč si autor k této práci zvolil právě Českou pirátskou stranu coby příklad jedné (a jediné) české parlamentní, či lépe řečeno sněmovní strany, která má už na první pohled dostatečné předpoklady pro aplikaci principů přímé demokracie ve svém vnitřním rozhodování. Je to jednak autorovou hlubokou znalostí strany jako takové, lze však uplatit i velmi objektivní kritéria, podle kterých je možno všechny ostatní sněmovní strany vyloučit. Kritériem, které se nabízí nejvíce ze všech, je existence delegátského systému při celostátních rozhodnutích.

Česká pirátská strana sice ve svých předpisech delegátský systém původně měla, ale nikdy nevstoupil v platnost. Stanovy stranu ve svém článku 8 původně uváděly, že *„zasedání celostátního fóra svolává předseda strany nejméně jednou za rok; nemohou-li se ho z kapacitních důvodů zúčastnit všichni, kdo o to mají zájem, omezi předsednictvo účast s hlasovacím právem na všechny, kdo vykonávají funkci volenou celostátním fórem, členy s volenou funkcí za stranu v ústředních orgánech státní správy a na delegáty z krajů. Předseda strany stanoví s oznámením zasedání i počet delegátů z krajů poměrně k počtu jejich členů tak, aby na celostátním fóru tvořili delegáti z krajů většinu. Kraje vysílají delegáty na základě poměrného zastoupení názorů.“*¹⁵ Na návrh pozdějšího poslance Jakuba Michálka byl ale tento systém přehodnocen před tím, než byl kdy použit. Jiný pozdější poslanec, Ondřej Polanský, při této příležitosti uvedl, že *„systém delegátů je totiž přesně to, co dělá rozdíl mezi demokratickou stranou a např. ODS/ČSSD, kde se rozhoduje ne na sjezdu, ale daleko před ním výběrem delegátů.“*¹⁶ Celostátní fórum tuto změnu stanov, tedy zrušení delegátského systému, následně schválilo a delegátský systém tak nikdy nebyl použit.

Velmi jiná situace je ale v ostatních sněmovních stranách, kde delegátský systém stále existuje. Lze jistě uvést, že je tomu tak i z kapacitních důvodů, které předpokládaly i stanovy pirátské. V dnešní době však není problém tento problém eliminovat například elektronickým hlasováním, jak se tomu u Pirátů ostatně děje, a to nejen na každoročních fyzických zasedáních Celostátního fóra, ale i na permanentním online zasedání, jež probíhá

¹⁵ Jakub Michálek. Návrh změny stanov - zrušení delegátského systému. 2014. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=287318#p287318> (accessed November 2022).

¹⁶ Ondřej Polanský. Návrh změny stanov - zrušení delegátského systému. 2014. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=287773#p287773> (accessed November 2022).

nepřetržitě od samého vzniku strany. Zatímco výše zmíněná ČSSD v roce 2014 za vrchol vnitrostranické přímé demokracie považovala tři otázky, na které mohli její členové odpovědět s použitím pošty¹⁷, v České pirátské straně je online rozhodování všech členů ve všech otázkách standardem od roku 2009. Z pozice člena strany, která již v roce 2014 referendem rozhodovala o prakticky všech typech otázek, ale média o ni téměř nezavádila, bylo velice bizarní pozorovat právě nadšení médií nad tím, jak pokroková tehdy ČSSD byla s papírovým hlasovacím lístkem a třemi otázkami¹⁸:

HLASOVACÍ LÍSTEK
k referendu vyhlášenému 14. 6. 2014

1. Souhlasím s tím, aby podle Stanov ČSSD o konečné podobě kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce, města, kraje, Senátu a Poslanecké sněmovny rozhodovali v přímém hlasování všichni členové ČSSD v příslušném volebním obvodu?

Ano Ne

2. Souhlasím s tím, aby podle Stanov ČSSD alespoň 40 % všech kandidátů na kandidátkách do zastupitelstva kraje a Poslanecké sněmovny tvořily osoby opačného pohlaví?

Ano Ne

3. Souhlasím s tím, aby ČSSD navrhla zákonem omezit kumulaci placených veřejných funkcí?

Ano Ne

U každé otázky zaškrtněte pouze jednu variantu.
Při zaškrtnutí obou variant je celý hlasovací lístek neplatný.

Vzor:

Obrázek 2 - Hlasovací lístek referenda ČSSD roku 2014

¹⁷ ČTK. ČSSD spustila vnitrostranické referendum, chce reformovat chod strany. Lidovky.cz. 2014. Available from https://www.denik.cz/z_domova/cssd-spustila-vnitrostranicke-referendum-chce-reformovat-chod-strany-2014070.html (accessed January 2023).

¹⁸ Sociální demokracie. ČSSD 4.7.2014 odstartovala své první vnitrostranické korespondenční referendum. 2014. Available from <https://socdem.cz/media/tiskove-zpravy/video-cssd-4-7-2014-odstartovala-sve-prvni-vnitrostranicke-korespondencni-referendum/> (accessed October 2023).

Následuje stručný pohled na stanovky ostatních, aktuálních sněmovních stran, za účelem prokázání nedostatečnosti deklarované míry přímé demokracie v jejich fungování.

Občanská demokratická strana má delegátský systém na stranických kongresech zakotven v článku 5 svých stanov.¹⁹ U TOP 09 hovoří o výhradní účasti delegátů na Sněmu článek 9 stanov.²⁰ U KDU-ČSL je delegátský systém ukotven v § 14 stanov²¹ a u hnutí Starostové a Nezávislí jde o článek 20 stanov.²² Hovořit o vnitřní demokracii v autoritářských uskupeních pod vládou jednoho muže, jakými jsou hnutí ANO 2011 a SPD je téměř ztráta času, ale pro formu pokračujeme v nastoleném systému jejich eliminace: u hnutí ANO 2011 zakotvuje delegátský systém článek 10 jeho stanov²³, zatímco u hnutí SPD stanovky v článku VI. hovoří o spuštění delegátského systému, pokud počet členů hnutí přesáhne 200 členů.²⁴ Vzhledem k tajnostem okolo počtu členů hnutí sice není jasné, zda strana aktuálně delegátský systém praktikuje, ale i kdyby ne, dávají stanovky jednotlivci, předsedovi hnutí, tak absolutní moc ve všech oblastech jeho fungování, že toto hnutí v žádném případě nelze považovat za vnitřně demokratické.

Autor práce samozřejmě tímto prostým srovnáním existence či absence delegátského systému ve stanovách jednotlivých stran nezbytně nedovozuje žádné závěry, co se demokratičnosti jejich fungování týče. K tomuto účelu by bylo zapotřebí detailní srovnání celé řady kritérií, které by vydalo na celou samostatnou práci. Pro účely této práce je však srovnání přítomnosti delegátského systému krucální. Přímá demokracie předpokládá přímé zapojení všech členů strany na rozhodování o konkrétních problémech, včetně těch, které mají celostátní dopad. Strany, které pro toto rozhodování využívají delegované členy a hierarchickou strukturu, lze pro účely této práce automaticky vyloučit,

¹⁹ Občanská demokratická strana. *Stanovy Občanské demokratické strany*. 2015. Available from <https://www.ods.cz/o-nas/stanovy> (accessed January 2023).

²⁰ TOP 09. *Stanovy politické strany TOP 09*. 2021. Available from <https://www.top09.cz/o-nas/stanovy/> (accessed January 2023).

²¹ KDU-ČSL. *Stanovy*. 2022. Available from <https://www.kdu.cz/o-nas/dokumenty/stanovy> (accessed January 2023).

²² Starostové a Nezávislí. *Stanovy STAN 2022*. 2022. Available from <https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/stanovy> (accessed January 2023).

²³ ANO 2011. *Stanovy politického hnutí ANO 2011*. 2021. Available from <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/stahnete-si/> (accessed January 2023).

²⁴ Svoboda a přímá demokracie. *Stanovy politického hnutí*. 2022. Available from <https://www.spd.cz/volby2022/ke-stazeni/> (accessed January 2023).

protože by zavedení přímé demokracie do jejich struktur vyžadovalo fundamentální změny. Nebylo by tak o čem hovořit a jednalo by se o potenciální budoucí vývoj.

Zato na příkladu Pirátské strany můžeme srovnávat již nyní, jak se za čtrnáct let své existence vyrovnala s přímou demokracií a výše nastíněnými předpoklady pro její efektivní fungování. Než se však pustíme do detailnějšího rozboru těchto předpokladů a jejich implementace, sluší se ve stručnosti stranu jako takovou představit a zasadit ji do českého politického kontextu.

3.3 Česká pirátská strana v českém politickém prostředí

Na tomto místě shrnu základní historii a informace jak o České pirátské straně v současném českém politickém prostředí, tak i o pirátském hnutí celosvětově.

3.3.1 Historický vývoj světového pirátského hnutí

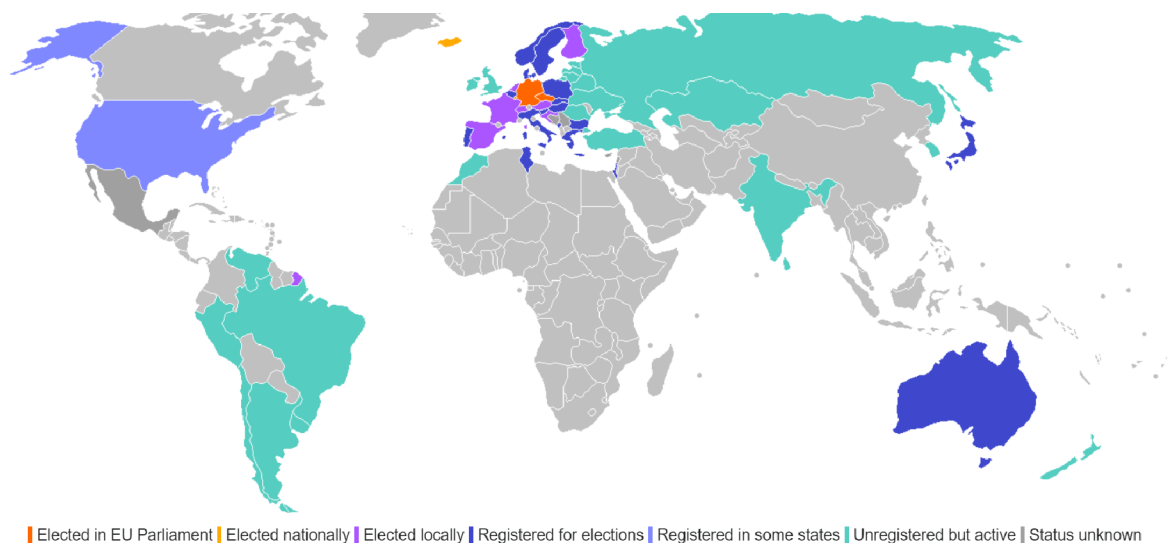
Jak již výše zmíněno, Švédská pirátská strana vznikla roku 2006, a to v reakci na stíhání zakladatelů filesharingové platformy Pirate Bay.²⁵ Iniciátorem vzniku strany byl švédský autor Rick Falkvinge. V následujících letech se obdobné politické projekty, včetně toho českého, začaly objevovat po celé Evropě a následně i po světě. Dokonce vznikly dvě mezinárodní organizace, které v sobě jednotlivé Pirátské strany sdružují. Je jimi Pirate Parties International (PPI), která je jakousi celosvětovou zastřešující organizací.

Obrázek 3 - Logo Pirate Parties International

²⁵ BBC. *Pirate Bay fugitive Peter Sunde arrested in Sweden*. 2014. Available from <https://www.bbc.com/news/technology-27663839> (accessed March 2023).

Nezahrnuje v sobě však nezbytně pouze Pirátské strany. Její dlouholetou členkou je například i novozélandská Internet Party New Zealand aktivisty Kima Dotcoma.²⁶ V době vzniku této práce (po sjezdu PPI v lednu 2023) je členy organizace celkem 30 politických stran velmi rozdílné úrovně, od těch, jako je ta česká, tedy plně státem uznaných a politicky úspěšných, až po ty undergroundové či státem neuznané až zakázané, jako je například ta ruská.

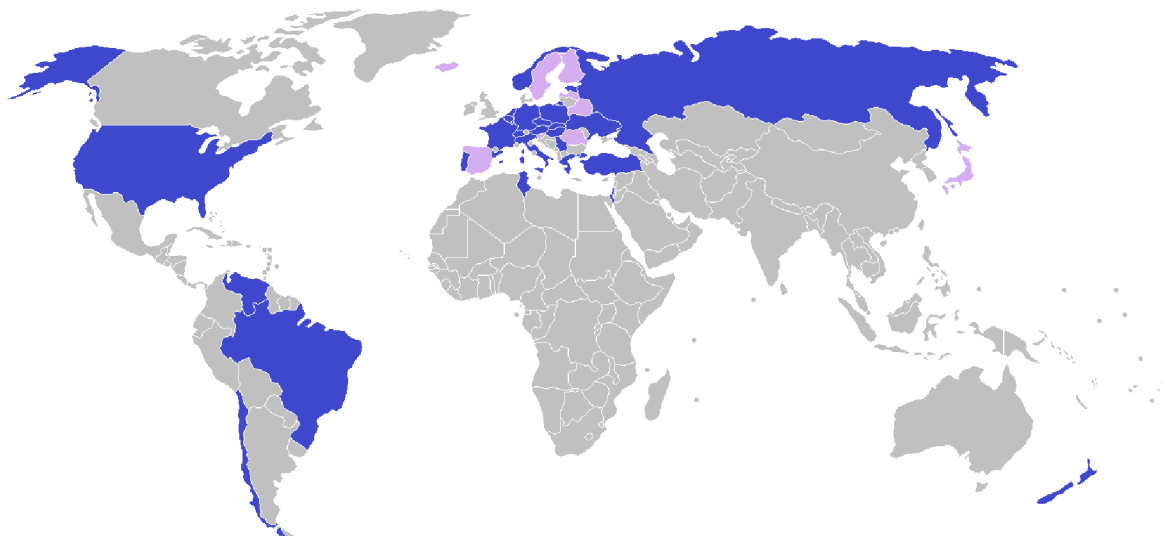

Obrázek 4 – Pirátské strany ve světě a jejich momentální volební situace;
zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Pirate_Parties_International

Společným jmenovatelem všech členských stran je úcta ke svobodě a soukromí jednotlivce. Největším přínosem PPI pro mezinárodní pirátské hnutí je ale, vedle logické výměny know-how, především její pozorovatelský status při Hospodářské a sociální radě OSN (ECOSOC).²⁷ Díky tomuto statusu mohou členové či podporovatelé členských stran využívat přístupu na nejrůznější typy jednání OSN. Autor této práce se například naposledy, z pozice člena předsednictva PPI a zároveň vedoucího Zahraničního odboru České pirátské strany zúčastnil vídeňského veřejného projednání připravované konvence o nakládání s osobními údaji při vyšetřování trestné činnosti v červnu 2022 a březnu 2023.

²⁶ Pirate Parties International. *Pirate Parties*. Available from <https://pp-international.net/pirate-parties/> (accessed March 2023).

²⁷ Pirate Parties International. *UN*. Available from <https://pp-international.net/about-ppi/un/> (accessed March 2023).

Obrázek 5 – Pirátské strany zastoupené v PPI; modře plní členové, růžově pozorovatelé;
zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Pirate_Parties_International

Druhou organizací, zastřešující tentokrát pouze evropské Pirátské strany, je European Pirate Party (PPEU). Cílem této organizace je být Evropskou unií uznána coby celoevropská politická strana. Opět se soustředí na předávání informací mezi svými členskými stranami. Vedle toho ale slouží hlavně ke koordinaci poslanecké práce europoslanců z různých Pirátských stran. Tč. (2023) to jsou tři poslanci za Českou pirátskou stranu (Marcel Kolaja, Markéta Gregorová a Mikuláš Peksa, předseda PPEU) a jeden poslanec za Německou pirátskou stranu (Patrick Breyer).²⁸

Obrázek 6 - Logo European Pirate Party

²⁸ European Pirate Party. *Members of European Parliament*. Available from <https://european-pirateparty.eu/mep/> (accessed January 2023).

Czech Republic	Česká pirátská strana (PP-CZ)
Estonia	Eesti Piraadipartei (PP-EE)
Finland	Piraattipuolue (PP-FI)
France	Parti Pirate (PP-FR)
Germany	Piratenpartei Deutschland (PP-DE)
Greece	Κόμμα Πειρατών Ελλάδας (PP-GR)
Iceland	Píratar (PP-IS)
Italy	Pirati.io
Italy	Partito Pirata (PP-IT)
Luxembourg	Piratepartei Lëtzebuerg (PP-LU)
Netherlands	Piratenpartij (PP-NL)
Norway	Piratpartiet (PP-NO)
Poland	Polska Partia Piratów (PP-PL)
Slovenia	Piratska stranka Slovenije (PP-SI)
Spain	Pirates de Catalunya (PP-CAT)
Sweden	Piratpartiet (PP-SE)
Switzerland	Piratenpartei Schweiz (PP-CH)
Europe	Young Pirates of Europe

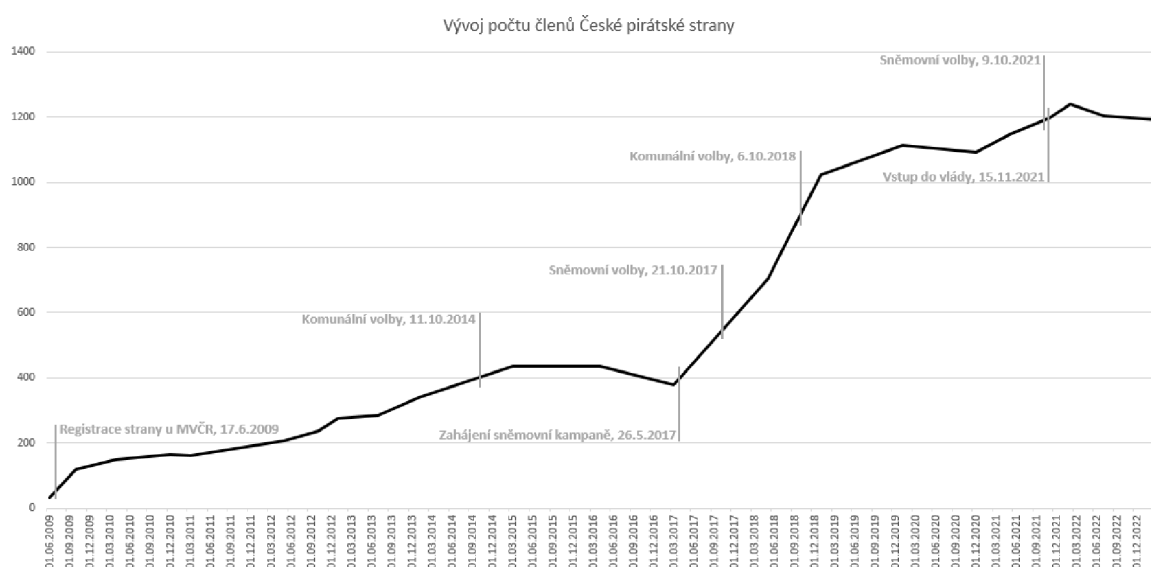
Obrázek 7 - Členské strany European Pirate Party; zdroj: <https://european-pirateparty.eu/members/>

Jelikož je tato práce zaměřena na výkon demokracie, zmínku si zaslouží zásadní rozdíl v hlasování v těchto dvou organizacích. Zatímco PPI je postavena velmi egalitárně a každá členská strana drží jeden hlas (případně půl hlasu, existují-li dvě členské strany na území jednoho státu), v PPEU drží strany počet hlasů proporcionální k jejich volebním úspěchům v rámci domácí politiky. Mezi aktuálně (2023) nejúspěšnější Pirátské strany ve

světě patří samozřejmě ta česká, se svým zastoupením na všech úrovních tuzemské politiky, ale také například ta lucemburská (se třemi zástupci v tamním parlamentu), či ta islandská, která je rovněž parlamentní stranou.

3.3.2 Historický růst České pirátské strany

Na tomto místě je žádoucí blíže uvést realie České pirátské strany jako takové. Jak již řečeno výše, jedním z hlavních faktorů aplikace přímé demokracie je počet voličů, kterých se výkon přímé demokracie dotýká. Na následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu členů strany od jejího vzniku do současnosti. Tato statistika bohužel není nikde oficiálně vedena, data jsou proto, byť s maximální přesností, zpětně rekonstruována z několika zdrojů, a to především z výročních zpráv předsedy, ze zmínek o počtu členů na internetovém fóru strany a v obdobích bez jakýchkoli dat i z historie úprav stránky na Wikipedii, kde byla vždy uvedena informace o momentálním počtu členů.

Obrázek 8 - vývoj počtu členů strany 2009-2023; zdroj: autor práce, Pirátské fórum, výroční zprávy předsedy, historie změn stránky strany na Wikipedii

Tabulka 1 - vývoj počtu členů strany 2009-2023

Datum	Počet členů	Zdroj
28.06.2009	31	Zápis z ustavujícího fóra strany
24.10.2009	119	Zápis z prvního celostátního fóra strany
11.4.2010	150	Data k danému dni uvedené v rámci jednání na Pirátském fóru
26.12.2010	164	Data k danému dni uvedené v rámci jednání na Pirátském fóru
14.3.2011	162	Data k danému dni uvedené v rámci jednání na Pirátském fóru
25.5.2012	207	Data k danému dni uvedené v rámci jednání na Pirátském fóru
22.10.2012	237	Data k danému dni uvedené v rámci jednání na Pirátském fóru
8.1.2013	276	Data k danému dni uvedené v rámci jednání na Pirátském fóru
09.07.2013	284	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
02.01.2014	340	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
24.03.2015	435	Data k danému dni uvedené v rámci jednání na Pirátském fóru
22.08.2015	436	Výroční zpráva předsedy; Pirátské fórum
02.04.2016	436	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
18.03.2017	378	Výroční zpráva předsedy; Pirátské fórum
23.05.2018	704	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
29.08.2018	825	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
19.01.2019	1023	Výroční zpráva předsedy; Pirátské fórum
11.01.2020	1114	Výroční zpráva předsedy; Pirátské fórum
16.12.2020	1092	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
01.05.2021	1148	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
30.11.2021	1198	Výroční zpráva předsedy; Pirátské fórum
09.02.2022	1240	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
21.07.2022	1205	Data zrekonstruována z historie Wikipedie
02.03.2023	1193	Aktuální počet členů strany v době vzniku této tabulky

Jak je ze zrekonstruovaných dat patrné, má počet členů strany stabilně rostoucí tendenci. V grafu jsou ale zaneseny i klíčové mezníky, jejichž pomocí je možno vysvětlit některé anomálie ve změnách počtu členů. K nejstrmějšímu růstu členské základny docházelo během kampaně ke sněmovním volbám 2017 a především pak bezprostředně po nich. Tento růst je logický a lze jej snadno vysvětlit entusiasmem zájemců o členství po historickém úspěchu strany, kdy se poprvé dostala do Sněmovny a hned získala 22 poslanců. V této době do strany přešla například velká část členů tehdy neúspěšné Strany zelených. Prudký nárůst počtu členů, který je z grafu patrný, mohl být ještě výraznější, strana ale ve stejné době přijala řadu doporučení pro místní a krajské organizace, kterými se pokoušela omezit míru nábory členů z obavy před oportunisty.

Naopak k nejvýraznějšímu propadu počtu členů (byť nijak zásadnímu) došlo po vstupu strany do vlády v roce 2021. O vstupu do vlády rozhodovala celá členská základna a šlo o poměrně silně štěpící moment.²⁹ Řada členů se s novou existencí strany uvnitř silně pravicové vlády neztotožnila a buď přímo ukončila, nebo alespoň pozastavila, své členství. Doposud nejvyšším zaznamenaným počtem členů tak bylo 1240 9. února roku 2022, načež následoval zmíněný propad a roční stagnace. V současnosti (2. března 2023) je počet členů poměrně stabilní na čísle 1193. Je nicméně nutno uznat, že si strana prochází zatím druhým nejdelším obdobím stagnace, co se počtu členů týče. Seznam všech členů je vždy veřejně dostupný na Pirátském fóru.³⁰

3.3.3 Hierarchie a vnitřní fungování České pirátské strany

Přestože je vnitřní rozhodování v České pirátské straně velice přímé, logicky musí existovat i struktura, na niž je z Celostátního fóra (suma všech členů) přenesena část pravomocí za účelem zajištění větší efektivity. I v případě takovýchto přenesených pravomocí má ale Celostátní fórum, mj. na základě tzv. „členského podnětu“ a „mimořádného přezkumu“, kdykoli možnost přehodnotit rozhodnutí sobě podřízených orgánů a změnit je, uzná-li to většina členské základny za užitečné. Těmito orgány dle Stanov strany jsou zejména:

Republikový výbor

Republikový výbor (RV) je kraji a členskou základnou (hybridně) volený, primárně legislativní orgán, sestávající ze čtrnácti členů nominovaných jednotlivými Krajskými fóry a až třiceti členů, kteří vzejdou ze všeobecné volby všech členů strany. Hlavními úkoly Republikového výboru jsou schvalování vnitrostranické legislativy, příprava a schvalování volebních programů či dohled nad fungováním ostatních orgánů strany, včetně dohledu nad průběhem primárních i obecných voleb.

²⁹ Tereza Šídlová. *Piráti jdou do vlády. Referendum dopadlo přesvědčivě*. Seznamzpravy.cz. 2021. Available from <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pirati-jdou-do-vlady-pro-bylo-82-procent-clenu-180459> (accessed February 2023).

³⁰ Pirátské fórum. *Celostátní fórum*. Available from <https://forum.pirati.cz/memberlist.php?mode=group&g=47> (accessed March 2023).

Republikové předsednictvo

Republikové předsednictvo (RP) je exekutivním orgánem strany. Sestává z pěti, členskou základnou přímo volených členů, tj. předsedy strany a čtyř místopředsedů (s určeným pořadím). Pro naplnění předpokladů české legislativy je RP orgány státu často vnímáno jako nejvyšší orgán strany, ale v praxi je přímo podřízeno Celostátnímu fóru. Jeho úkolem je zajišťovat každodenní fungování strany právě ve vztahu ke státu, jiným organizacím či dalším politickým stranám nebo médiím. Ze své podstaty je RP nejviditelnějším orgánem strany, především prostřednictvím předsedy strany. Předsedou strany byl (a stále je) po většinu historie strany Ivan Bartoš, tč. ministr pro místní rozvoj a místopředseda vlády pro digitalizaci.

Kontrolní komise

Kontrolní komise (KK) je v případě České pirátské strany jednou ze dvou povinně ze zákona zřizovaných komisí, určených ke kontrole dodržování vnitřních předpisů strany. Ve straně působí především jako vyšetřovatel, jakýsi ekvivalent státního zástupce a v některých případech snad i jako soudce v první instanci. Její členové jsou opět přímo voleni Celostátním fórem.

Rozhodčí komise

Rozhodčí komise (RK) je druhou ze zákona zřízenou komisí, jež má dohlížet nad dodržováním vnitřních předpisů strany. V České pirátské straně slouží především jako ekvivalent soudce, tj. koná na podnět Kontrolní komise. RK je přímo volena členy Celostátního fóra. Jedná se fakticky o jediný orgán, který je nadán mocí vyloučit člena strany, či komukoli do budoucna znemožnit nabytí členství. Tento institut byl v minulosti ovšem využíván velmi zřídka.

Odbory strany a Kancelář strany

Odbory strany (vč. Kanceláře strany) byly historicky jediným odborným aparátem strany. Jejich přímo volení vedoucí rozhodují v rámci svých gescí monokraticky, tj. obsazují své odbory dalšími osobami, typicky z řad členů strany nebo registrovaných příznivců, dle své libovůle, ale u placených pozic zpravidla na základě výběrových řízení. S železnou pravidelností se objevují snahy o odstranění přímé volby vedoucích odborů a jejich převod pod pravomoc Republikového předsednictva a jejich výběr ve výběrovém

řízení. Strana tomuto trendu nicméně systematicky odolávala. Nyní, na sklonku roku 2023, byl tento proces nicméně skutečně zahájen poté, kdy na svém zasedání dne 4. listopadu 2023 Republikový výbor schválil navržený bod „Sjednocení správy strany“³¹, který sice přesně neklarifikuje, jak má proces vypadat, ale stanovuje cíl, jehož výslednou podobou má být změna v hierarchii exekutivy v následující podobě:

Republikové předsednictvo

Kancelář strany

Odbory strany

Původními odbory strany byly Odbor personální, mediální, administrativní, technický, zahraniční a finanční. Z toho Finanční odbor byl časem, s nezbytnou potřebou jeho profesionalizace, transformován do Kanceláře strany, která podléhá Republikovému předsednictvu. Ostatní odbory byly po volbách 2017, s výjimkou Odboru zahraničního, jehož vedoucím je v době vzniku práce její autor, rovněž profesionalizovány, a jejich vedoucí, jako i celá řada jejich členů, jsou nyní stranou placenými dodavateli. I přesto zůstali vedoucí přímo volenými, a to sumou všech členů strany; nejsou tedy nezbytně profesionály vybíranými v otevřeném výběrovém řízení. Toto je nyní v plánu změnit, viz níže.

3.4 Přehled směrnic, principů a nástrojů přímé demokracie v České pirátské straně

V této části budou shrnuty hlavní prvky fungování České pirátské strany zásadně přispívající k její vnitřní demokratičnosti. Cílem všech těchto prvků je jak zajištění efektivního fungování strany, tak právě rovného přístupu k informacím a rovného volebního práva. Přestože ve straně existuje, jak uvedeno výše, hierarchická struktura,

³¹ Pirátské fórum. Republikový výbor. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=858498#p858498> (accessed November 2023).

kteřou vyžaduje česká legislativa, dělají předpisy strany maximum pro to, aby byla hierarchizace členstva minimalizována.

3.4.1 Vnitřní směrnice

Stanovy

Nejvyšším předpisem strany jsou, ze zákona, její Stanovy.³² Jde o jediný dokument strany, na který jsou ze zákona kladeny konkrétní požadavky, co se obsahové stránky týče. Stanovy politických stran jsou povinně evidovány u Ministerstva vnitra a jejich obsah je, alespoň teoreticky, kontrolován pro případné rozpory se zákonem.³³ Podle § 4 zákona o sdružování v politických stranách a v politických hnutích nemohou „vznikat a vyvíjet činnost strany a hnutí, které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány.“ Tento předpoklad je ale spíše teoretický a autor práce si není vědom toho, že by kdy byla zakázána činnost politické strany na základě tohoto článku. Ministerstvo vnitra je sice povinno demokratičnost stanov posuzovat, co ale ještě je či už není „demokratické“ zákon ponechává na jeho rozhodnutí. Ze současné praxe a například stanov hnutí SPD lze dovozovat, že pokud členská základna prostřednictvím stanov odevzdá veškerou moc do rukou předsednictva strany, je toto, z pohledu Ministerstva vnitra, považováno za demokratický postup.

Co se však týče Stanov České pirátské strany, dělají maximum proto, aby z nich přímá demokracie doslova čpěla. Ve svém článku 8, odstavci 1, výslovně uvádí, že „Celostátní fórum je nejvyšším orgánem strany. Je příslušné k projednávání všech otázek činnosti strany; přitom respektuje oprávnění orgánů strany a oblastních sdružení dle stanov.“³⁴

³² Česká pirátská strana. *Stanovy České pirátské strany*. 2021. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/st> (accessed February 2023).

³³ Vláda České republiky. *Úplné znění zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, jak vyplývá z pozdějších změn* in *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 2001.

³⁴ Česká pirátská strana. *Stanovy České pirátské strany*. 2021. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/st> (accessed February 2023).

Jednací řád Celostátního fóra³⁵

Jednací řád Celostátního fóra je technickým dokumentem, který upravuje roli účastníků jednání v rámci Celostátního fóra v oblastech, které nejsou vymezeny přímo ve stanovách. Stanovuje postupy a pravidla jednání tak, aby v maximální možné míře předcházel sporům ve svém výkladu.

Volební řád³⁶

Jak je z názvu dokumentu patrné, upravuje Volební řád vše, co se voleb týče, ať už jde o samotné volby generální, nebo o vnitrostranické volby primární. Dále se věnuje také podpoře jiných celků či vstupování do předvolebních koalic. V tomto předpisu jsou hlavně zakotvena pravidla, která musí každý kandidát splnit, aby byl v primárních volbách strany volitelný pro kandidátní listinu pro dané volby, jako je splnění základních demokratických povinností, které umožní informovanou volbu ostatním členům strany. Jde zejména o následující:

„§ 10 Podmínky kandidatury

(1) V primárních volbách smí kandidovat pouze člen nebo registrovaný příznivec České pirátské strany, který vystavil ve vyhrazené části webu strany svou prezentaci s fotografií, životopisem, případně osobními prioritami ve stanoveném formátu; prezentaci kandidáta může s jeho souhlasem vystavit i jiný člen nebo registrovaný příznivec.

(2) Ve volbách za Českou pirátskou stranu smí kandidovat pouze její člen nebo registrovaný příznivec, který ke dni podání kandidátní listiny

a) podepsal čestné prohlášení, které obsahuje náležitosti podle volebního zákona a souhlas kandidáta s demokratickým minimem, kodexem pro danou veřejnou funkci, pokud byl schválen a programem pro dané volby, a

b) vystavil ve vyhrazené části webu strany svou prezentaci s fotografií, životopisem, případně osobními prioritami ve stanoveném formátu; prezentaci kandidáta může s jeho souhlasem vystavit i jiný člen nebo registrovaný příznivec, a

³⁵ Česká pirátská strana. *Jednací řád celostátního fóra*. 2021. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/jdr> (accessed February 2023).

³⁶ Česká pirátská strana. *Volební řád*. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/vr> (accessed February 2023).

c) nekandiduje souběžně do více funkcí, jejichž neshlučitelnost stanoví zákon nebo program strany.“

Umožnit zbytku strany informované rozhodnutí poskytnutím dostatečného množství pravdivých informací o své osobě je kruciólním aspektem vnitřní demokracie strany. Tento princip nás přivádí ke stěžejnímu dokumentu, o kterém ještě bude řeč v následující kapitole.

Demokratické minimum³⁷

V případě Demokratického minima jde o jeden z nejkratších stranických předpisů, ale pro účely této práce jde o zcela stěžejní kus vnitrostranické legislativy. Jeho vymahatelnost je sice sporná a jde primárně o apel na každého z členů strany, aby se ve svém rozhodování, ať už jde o volby nebo jakékoli jiné hlasování, rozhodoval informovaně, tj. opatřil si maximum možných informací. Vzhledem k tomu, že jde o stručný text, uveďme jej zde v plném znění, s tučným vyznačením klíčových pasáží:

„Demokracie bez otevřenosti, informací a diskuse je jenom prázdné slovo.

Proto:

- 1) **hlasuji a rozhoduji v souladu s programem**, ke kterému jsem se přihlásil, a postupuji přitom podle předepsaných pravidel,*
- 2) **využiji dostupné možnosti**, abych pro svá rozhodnutí získal potřebné informace,*
- 3) **podpořím jen návrh**, se kterým jsem se seznámil a který jsem schopen obhájit.*

Při schvalování závazných pravidel navíc:

- 1) **hlasuji a rozhoduji v souladu s tím**, co považuji za přínosné pro celou společnost, pro kterou mají pravidla platit,*
- 2) **nepodpořím návrh**, pokud všichni, kterých se týká, nedostali dostatek času se s ním seznámit nebo neměli možnost uplatnit svoje připomínky v rozpravě,*
- 3) **nepodpořím návrh**, jestliže důvodová zpráva nebyla uvedena, nebo nepokryla všechny podstatné dopady návrhu anebo se odvolávala na neprokazatelné nebo nepravdivé skutečnosti,*

³⁷ Česká pirátská strana. *Demokratické minimum*. 2013. Available from <https://wiki.pirati.cz/program/minimum> (accessed December 2022).

- 4) *nepodpořím nesouvisející pozměňovací návrh (přílepek) či ustanovení, která jsou zjevně mimo vymezenou působnost projednávaného návrhu a je možné je projednat odděleně.*
- 5) *V případě, že chci podpořit pravidlo, které nespĺňuje tyto požadavky, musím zajistit jejich splnění, jinak nelze návrh podpořit.“*

Výše v této práci je citován Marian Kokeš, když hovoří o jakémsi romantickém ideálu řecké přímé demokracie. Je proto až poetické, že je na webu strany u tohoto předpisu přiložen obrázek antického sloupoví, které má v čitateli předpisu zjevně vzbuzovat závazek vůči pravdě a vlastní informovanosti v rozhodování. Stěžejní pasáží, mnohokrát citovanou mezi cca milionem příspěvků na Pirátském fóru, je ta, která člena strany zavazuje hlasovat jen ve věcech, o kterých má dostatek informací. Jedná se totiž i o klíčový předpoklad výkonu přímé demokracie. Volič by měl být vždy dostatečně sebekritický na to, aby byl schopen vyhodnotit, zda rozhodnutí, které činí, činí z dobrého, opodstatněného důvodu, a zda má dostatek informací ke svému rozhodnutí. Tento stranický předpis od voliče výslovně požaduje, aby se zdržel volby, jestliže k rozhodnutí dostatek informací nemá, či pokud nemá dostatek prostoru k jejich prostudování.

Toto pravidlo by mělo, alespoň v principu, zajistit, že je každé hlasování na základě samovyřazení „očistěno“ o nedostatečně informované voliče. Teoreticky by tak mělo dojít k tomu, že se každé volby nebo hlasování zúčastní jen volič, který je o možnostech hlasování patřičně informován. Samozřejmě jde o něco fakticky nevymahatelného, co v praxi nikdy nemůže zcela fungovat, ale autor práce i tak považuje tento předpis za klíčový pilíř vnitrostranické demokracie v České pirátské straně, jakkoli jde pouze o nedosažitelný ideální stav.

Komunikační minimum³⁸

Dokument nazvaný Komunikační minimum sám ve svém úvodu hovoří o tom, že je extenzí předchozího Demokratického minima; je také předpisem pozdějším a snaží se o vytvoření takových podmínek k diskusi, které povedou k maximálnímu možnému

³⁸ Česká pirátská strana. *Komunikační minimum*. 2017. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/komin> (accessed March 2023).

uplatnění principů Demokratického minima. Ve svém článku III Komunikační minimum jasně stanovuje principy vnitrostranické komunikace, jimiž by se členové a příznivci strany, resp. všichni, kdo se účastní rozpravy na Celostátním fóru (i všech úrovních nižších), měli řídit. Jsou jimi:

- „1) Předpokládej dobrou vůli.*
- 2) Respektuj ostatní.*
- 3) Přebírej iniciativu.*
- 4) Domýšlej důsledky.*
- 5) Komunikuj svobodně a věcně.*
- 6) Kritizuj konstruktivně.*
- 7) Buď otevřený.*
- 8) Buď fér.“*

Tento předpis vznikl, na rozdíl od Demokratického minima, relativně pozdě v běhu fungování strany, a to až v létě 2017 v reakci na primární volby do Poslanecké sněmovny v tomto roce, ve kterých měla strana vůbec poprvé oprávněný pocit, že může uspět. Vznikla tak poptávka po ukotvení komunikačních zásad, které by civilizovaly rozpravu na Pirátském fóru i fyzických zasedáních, zejména s přihlédnutím k rostoucímu mediálnímu zájmu. Nejdůležitějším i nejcitovanějším z osmi uvedených pravidel je hned to první, „předpokládej dobrou vůli“. Jakkoli se opět jedná více o apel než o vymahatelný předpis, je toto pravidlo ve vnitrostranické diskusi zmiňováno velmi často a je mezi členy vymáháno neformálně alespoň navzájem. Napsat či říci, že někdo nejedná v dobré víře, je ve straně považováno za urážku. Nařčení z takového jednání je nutno doložit fakty.

4 Předpoklady užití prvků přímé demokracie v každodenní praxi politické strany

A nyní se již, po delší oklice, jejímž cílem bylo čitatele obeznámit se základy fungování České pirátské strany, dostáváme k meritu této práce. V kapitole 3.1. byla uvedena celá řada úskalí přímé demokracie, která mohou mít zásadní vliv na její efektivitu, či dokonce její samotný smysl. Jde o úzká hrdla, která, nejsou-li dostatečně ošetřena, mohou celý proces vysloveně sabotovat. V této kapitole se proto budu věnovat těmto

potenciálními slabinám přímě-demokratického procesu, a to již na konkrétní politické praxi v České pirátské straně.

4.1 Oblasti uplatnění

Následuje výčet klíčových oblastí, na nichž může výkon přímé demokracie ztroskotat. Nejde o výčet vyčerpávající, kritických oblastí jistě může být nekonečné množství, ale autor práce považuje tyto oblasti za zásadní pro fundamentální dodržení smyslu přímé demokracie. Název každé z pasáží je vždy tvořen na prvním místě předpokladem aplikace přímé demokracie, na druhém, za pomlčkou, pak způsobem řešení, které jeho dodržení v rozhodování strany pokrývá.

4.1.1 Dostatečnost diskuse – Pirátské fórum

Prvním principem přímé demokracie, jehož dodržení není v případě celostátního referenda tak úplně možné, ale na menší skupině voličů, jakou je 1200 členů politické strany, rozhodně ano, je adekvátnost diskuse. Svobodná a otevřená rozprava, či u obecného referenda veřejná debata, je prvním krokem k tomu, aby měl celý proces šanci na úspěch. V rámci struktury České pirátské strany existuje hned několik prvků, které zajišťují, že by pro dostatečnou rozpravu měl vždy vzniknout dostatečný prostor. Jsou jimi zejména:

Institut Členského podnětu

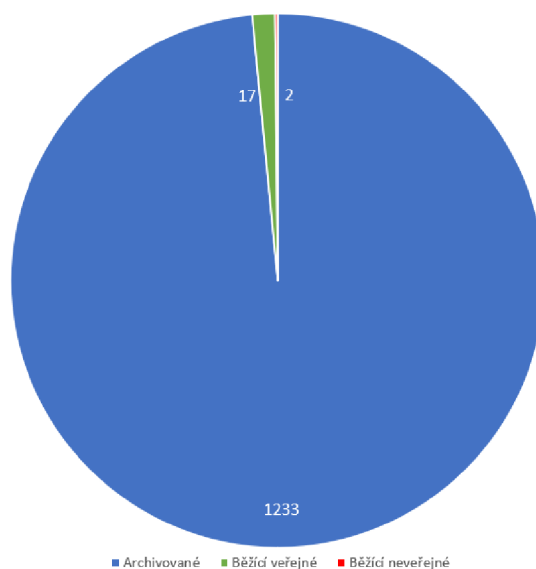
Institut Členského podnětu je zakotven v Jednacím řádu Celostátního fóra.³⁹ V jednoduchosti umožňuje tento institut libovolnému členu strany předložit jakýkoli (technicky hlasovatelný) návrh, či jen zahájit rozpravu na dané téma. Pro založení členského podnětu má Pirátské fórum speciální sekci, k jejímuž průběžnému sledování jsou členové strany pravidelně vyzýváni. Aby se totiž Členský podnět přetavil ve skutečný návrh, musí nejprve získat dostatečnou podporu členstva. Po většinu historie strany, včetně současnosti, je tato hranice nastavena na dvojnásobek druhé odmocniny z počtu přítomných členů, pokud je cílem zahájit nové jednání. Pokud jde o podnět, který má vztah k již běžícímu jednání, stačí sesbírat podporu druhé odmocniny z počtu přítomných členů.

³⁹ Česká pirátská strana. *Jednací řád celostátního fóra*. 2021. Available from https://wiki.pirati.cz/rules/jdr#clensky_podnet (accessed February 2023).

Počtem přítomných členů se rozumí maximální počet členů strany, kteří se s hlasovacím právem mohou daného jednání účastnit. V případě jednání Celostátního fóra tak jde o sumu všech členů strany, v případě krajského fóra o počet členů strany v daném kraji etc.

Členský podnět je inherentně maximálně transparentním instrumentem, jelikož je jeho cílem zjistit podporu pro daný návrh v členské základně. Pod mediální tlakem nicméně v posledních letech vznikla i sekce Neveřejných členských podnětů, které nepřihlášený návštěvník Pirátského fóra (resp. kdokoli, kdo není členem strany nebo registrovaným příznivcem) vůbec nevidí. Stejně jako u neveřejných jednání je ovšem třeba založení neveřejného členského podnětu odůvodnit. Typicky rizikem vyzrazení citlivých informací nebo rizikem zbytečného poškození obrazu stranu u veřejnosti. Mělo by ale jít o výjimečný instrument a primárně by měl být každý členský podnět veřejný. Všechny neveřejné členské podněty jsou ostatně převedeny na veřejné poté, co pomine smysl jejich neveřejnosti. A toto je i reálná praxe, jelikož neexistuje archiv neveřejných členských podnětů, tzn., že jsou ukončené neveřejné členské podněty automaticky převedeny do archivu těch veřejných.

K 23. listopadu 2023 existovalo 1239 členských podnětů⁴⁰:

Obrázek 9 - Počty členských podnětů k 23.11.2023

⁴⁰ Česká pirátská strana. Členské podněty. Available from <https://forum.pirati.cz/viewforum.php?f=350> (accessed November 23 2023).

Na první pohled by se mohlo zdát, že jde od roku 2011, kdy institut vznikl, o vysoké číslo, ale je nutno upozornit, že nadpoloviční většinu tvoří nominace kandidátů pro celostátní primární a vnitrostranické volby, k čemuž je tento nástroj rovněž využíván. Počet členských podnětů však mírně roste, započteme-li i ty regionální, tedy na úrovni krajských a místních sdružení, kde existuje obdobný princip práva každého člena členský podnět zahájit. Tyto počty jsou ale obtížně měřitelné vzhledem k výrazné autonomii oblastních sdružení, která si své členské podněty nazývají i vedou různým způsobem, zejména s ohledem na velikost své členské základny a potřeby. Tato práce se nicméně nevěnuje tématu subsidiarity.

Dostatečně detailní jednací řády

Celostátní fórum není jediným orgánem strany, který si schvaluje vlastní jednací řád. Prakticky každá organizační složka strany má možnost zřídit si vlastní jednací řád, kterým se bude ve svém rozhodování řídit. Pokud si daná složka jednací řád neschválí, používají se přiměřeně ustanovení jednacího řádu Celostátního fóra. Jednací řády by, na rozdíl od Stanov, měly být maximálně konkrétní a zacházet do takových detailů, aby se zamezilo vzniku *ad hoc* sporů o uplatnitelných pravidlech. Logicky platí pravidlo hierarchie jednotlivých předpisů, tj. předpis (např. jednací řád) nemůže být v rozporu se Stanovami strany. Pokud by k takové situaci došlo, má výklad ve stanovách přednost a jednací řád je nutno uvést do souladu s nimi.

Komunikační minimum a transparence

Jak již uvedeno výše, komunikační minimum je poměrně nevyhmatelným předpisem, který si ale klade za cíl facilitovat komunikaci mezi členy strany tak, aby nedocházelo ke zbytečným střetům. Od voleb 2017 ve straně rovněž existuje jednoznačné uvědomění si, že transparence, na které jsou komunikační prostředky strany postaveny, má i své stinné stránky. Na rozdíl od ostatních politických stran je drtivá většina komunikace (případné utajení musí být vždy odůvodněné) otevřená. Strana tak poskytuje spoustu „dělostřelecké munice“ jak svým politickým soupeřům, tak novinářské obci. To obzvláště za předpokladu, že se účastníci jednání nechovají civilně a v souladu s Komunikačním minimem. Není nic snazšího než nešikovně vyjádření či atak člena na člena „rozmáznout“ na titulní stránce novin.

Přesto je autor této práce přesvědčen, že je otevřenost jednání nezbytnou součástí fungování strany. Tj. každý člen má přístup, když už ne nezbytně přímo na jednání, tedy alespoň k zápisům z nich, u orgánů strany, jichž není členem, jako je například Republikové předsednictvo. Transparency vede ke kontrole ze strany nadřízeného orgánu, jímž je vždy minimálně Celostátní fórum. A kontrola vede k vyšší zodpovědnosti volených orgánů. Paralelně k transparentním jednáním je ve straně dobrou praxí také transparentní účetnictví.⁴¹ Každý člen strany a registrovaný příznivec má možnost detailní kontroly každého jednotlivého příjmu strany, jako i oprávněnosti každého jednotlivého výdaje. Veřejnost neregistrovaná na stranických systémech má pak možnost kontroly prostřednictvím zákonem stanovených transparentních účtů, jichž byla Česká pirátská strana průkopníkem dávno před tím, než tuto povinnost zavedl zákon.

Dostatečné platformy k diskusi

Aby mohla přímá demokracie uvnitř jakékoli organizace a v jakémkoli měřítku fungovat, musí existovat platformy, jejichž prostřednictvím probíhá jak diskuse, tak samotné hlasování. Ano, teoreticky je možné hlasovat například pouze fyzicky, ale v reálu by to bylo extrémně neefektivní a například u schvalování koaličních smluv, kdy na výsledek hlasování čeká celá republika, by nešlo o dobré řešení. V Pirátské straně probíhá oficiální rozprava vždy na Pirátském fóru.⁴²

Pirátské fórum je relativně standardním internetovým fórem, které, s drobnými modifikacemi, běží soustavně od vzniku strany. Každé oficiální jednání musí být vedeno jen a pouze na tomto kanále, zatímco z online či fyzických schůzí zde musí být vyvěšen zápis. Fórum se tak během historie strany stalo také jakousi historickou pamětí strany. Členové strany samozřejmě vedle Pirátského fóra k interní komunikaci používají i celou řadu dalších platforem, jejichž využití je stranou posvěceno ve velmi různé míře. Jednou z těch oficiálních je například chatovací aplikace Zulip, zatímco například od užívání skupinových chatů ve Facebook Messengeru jsou naopak členové aktivně zrazováni.

⁴¹ Česká pirátská strana. *Piropřázení*. Available from <https://piroplaceni.pirati.cz/> (accessed January 2023).

⁴² Pirátské fórum. Celostátní fórum. Available from <https://forum.pirati.cz/> (accessed March 2023).

FÓRUM PIRÁTSKÉ STRANY
„Internet je naše moře“

Hledej...

Rychlé odkazy Aktivní témata Vaše příspěvky Nepřečtené příspěvky Nové příspěvky 391 139 Michal.Gill

Obsah fóra Podatelna Volné úkoly Předpisy

Právě je 11 kvě 2023, 09:18 Poslední návštěva: 13 bře 2023, 13:15

Označit všechna fóra jako přečtená

ZAPOJTE SE SHOW MUTED	TÉMATA	PŘÍSPĚVKY	POSLEDNÍ PŘÍSPĚVEK
Úkoly a projekty Pomozte nám splnit aktuální úkoly nebo se zapojte do našich projektů. Nebo sami navrhněte nějakou užitečnou činnost. Není potřeba být členem, abyste pomohli. Moderátoři: Vedoucí organu, asistent/ka RP , Odbor - personální Subfóra: Chci pomoci s... , Vyosení , Grafika , Programování , Moderování , Rešerše , Video , Administrativa , Technika , Překlady	672	8461	Re: Renegáti od Janek.Wagner 24 dub 2023, 20:01
Krajské expertní týmy (KET) Moderátor: Krajske expertni tymy - vedouci	1084	6209	Re: Setkání KET doprava a inf... od Gabriela.Lnenickova 10 kvě 2023, 11:17
Veřejná výběrová řízení Výběrová řízení na zaměstnanecká místa a zakázky Moderátoři: Vedoucí organu, asistent/ka RP , Republikove predsednictvo , Vyberova rizeni	735	2699	Re: Short-term study visit od Matej.Kubicek 09 kvě 2023, 14:09

PIRÁTSKÁ STRANA SHOW MUTED	TÉMATA	PŘÍSPĚVKY	POSLEDNÍ PŘÍSPĚVEK
Pirátský program Veřejná diskuse k návrhům a bodům a tématům Pirátského programu.	2358	52231	Re: Trestný čin opilství od Vojtech.Pikal

Obrázek 10 - Pirátské fórum

Cílem je zajistit, že jsou všechny oficiální diskuse zpětně dohledatelné a je možno na ně odkazovat, případně doložit, že proběhly tak, jak bude někdo v budoucnu tvrdit. Nic z toho ale nic nemění na pozici Pirátského fóra jako jediné oficiální platformy, kde musí být vedena všechna jednání. Že je Fórum využíváno tak, jak od něj předpisy strany vyžadují, dokládá více než osm set tisíc příspěvků jeho uživatelů, které se zde nashromáždily během 14 let existence strany.

4.1.2 Tajnost a dostatečná jednoduchost volby – hlasovací systém Helios

Zatímco v minulosti strana pro svá hlasování používala institut anket právě na Pirátském fóru, postupná profesionalizace strany si vyžádala bezpečnější hlasovací prostředek. Ankety na fóru tak již dnes slouží pouze ke sběru podpory u členských podniků nebo ke svému původnímu účelu, jako indikativní ankety mezi členy. Roli jediné hlasovací platformy převzal open source systém šifrovaného hlasování Helios⁴³, vytvořeného týmem

⁴³ Česká pirátská strana. *Helios*. Available from <https://helios.pirati.cz/> accessed February 2023).

pod vedením Bena Adidy.⁴⁴ Systém využívá princip tzv. homomorfického šifrování, tzn., že je každý jednotlivý vhozený hlas zašifrován, ale nikdy není individuálně dešifrován. Dešifrován je až celek všech hlasovacích lístků v daném hlasování či volbě. Tento princip postrádalo hlasování na internetovém Fóru, kde, alespoň teoreticky, měli správci Fóra přístup k jednotlivým hlasům.

Pro své fungování používá Helios end-to-end šifrování a dokonce ani server sám nevidí obsah jednoho konkrétního hlasování. U voleb s vyšší prioritou pro stranu jsou nominováni tzv. trustees (klíčníci), z nichž si každý před hlasováním vygeneruje vlastní kód k pozdějšímu dešifrování výsledku. Tajnost hlasování je tak vždy zaručena. Potenciální slabinou systému Helios je naopak nemožnost hlasovat veřejně. Pro veřejná hlasování tak orgány strany (např. Republikový výbor) nadále využívají Pirátské fórum.

Hlasovací systém Helios | Česká pirátská strana Help! O Heliosu

helios

Trust the vote.

Vítejte v hlasovacím systému České pirátské strany

CF 1/2023 (2) Změna článku 2 Stanov 1. kolo
vytvořil Tomáš Válek

CF 1/2023 (3) Výběr vedoucích odborů výběrovým řízením 1. kolo
vytvořil Tomáš Válek

CF 1/2023 (1) Neschvalování Finanční zprávy
vytvořil Petr Springinsfeld

Přihlaste se, chcete-li hlasovat

Přihlásit se

Obrázek 11 - Hlasovací systém Helios

⁴⁴ Ben Adida a kol. *About Helios Voting*. Available from <https://vote.heliosvoting.org/about> accessed February 2023).

Díky zabezpečenému systému hlasování je tak dostáno dalšímu klíčovému předpokladu nejen přímé, ale i zastupitelské demokracie, kterou je tajnost volby. Obzvláště osobnostní hlasování musí být principiálně tajná, aby nemohlo docházet k jakémukoli ovlivňování či zastrašování voličů. Tajná volba je tak základním pilířem každé demokracie.

Pirátská strana ve svém rozhodování, jak osobnostním (volby), tak věcném (ostatní hlasování) používá dvoukolový systém, kde má v prvním kole volič tolik hlasů, kolik možností je na výběr. Do druhého kola pak postupují jen ty možnosti, které v prvním kole obdržely hlasy více jak 50 % zúčastněných. Tento systém se však v pirátské praxi, obzvláště u voleb, ukazuje jako zastaralý. Se stále rostoucí členskou základnou je pro řadového člena nemožné znát všechny své spolustraníky, kteří kandidují na některou pozici. Kandidáty navíc u většiny voleb ani nemusí být straníci, ale mohou jimi být i registrovaní příznivci, jichž je v současné době zhruba stejné množství jako členů strany. Splnit si tak Demokratické minimum a důkladně se seznámit s profily, kandidátskými řečmi a odpověďmi kandidátů na případné dotazy, může zabrat opravdu hodně času.

Ani při vůli voličů naplnit v maximální míře Demokratické minimum však stále není vyhráno. Osobnostní hlasování s sebou totiž nezbytně přináší i frakcionalismus, kdy má často frakce okolo jednoho kandidáta sklon nehlasovat v prvním kole pro ostatní kandidáty, aby tak zlepšila pozici svého kandidáta. Toto chování je obzvláště destruktivní v případě exponovaných voleb u menších vnitrostranických celků, tedy například u primárních voleb do krajských zastupitelstev, jichž se v menších krajích účastní jen desítky členů. Tedy zatímco první kolo má, více či méně, rozhodovat o alespoň minimální přijatelnosti kandidáta pro samotnou hlavní volbu ve druhém kole, často je to již první kolo, které rozhoduje o výsledku. Autor práce považuje tento aspekt vnitrostranické demokracie za jednu z jejích největších slabin, se kterou bude do budoucna nutné pracovat.

4.1.3 Informovanost – Demokratické minimum

Předpoklad informovanosti byl již načat výše u předchozího vysvětlení pirátské instituce Demokratického minima. Jak se v kapitole 3 shodují všichni autoři, přímá demokracie může fungovat pouze tehdy, je-li dostatečně ošetřeno vyvážené informování voličů o problematice, o které mají rozhodovat. To, že zajištění takového stavu v obecném referendu na úrovni státu není vůbec snadné, již bylo zmíněno na příkladu Brexitu výše.

V případě naplnění podmínky voličovy informovanosti u vnitrostranických hlasování lze alespoň nezbytné minimum poskytnutých informací upravit jednacími řády. Diagram níže převzatý z Jednacího řádu Celostátního fóra ukazuje, jak deliberační proces ve straně probíhá:

Obrázek 12 - Postup jednání Celostátního fóra

V první řadě musí mít volič dostatečný čas k nastudování předmětné materie. Proto každá rozprava končí dobou na rozmyšlenou, která je vložena mezi uzavření rozpravy a samotné hlasování. I členové, kteří neměli dostatek času aktivně se účastnit daného jednání, tak mají dostatek prostoru k jeho nastudování. Již před tímto bodem jsou finálně formulovány varianty, o kterých se bude hlasovat, a do jednání na Fóru jsou dodány závěrečné řeči předkladatele a zpravidla i největšího oponenta původního návrhu, které by měly sumarizovat jednání i pro zcela nezasvěceného voliče.

Doba, po kterou je pak otevřena virtuální volební místnost v systému Helios, se během historie strany měnila a stále se měnit může. Standardem pro hlasování Celostátního fóra je však hlasování o délce zpravidla 72 hodin, od pátku do pondělí. Kupříkladu celostranické hlasování o vstupu České pirátské strany do současné pětikoaliční Fialovy vlády⁴⁵, trvalo zhruba od poledne pátku 12. listopadu 2021 a ukončeno bylo v pondělí 15. listopadu ve 23:00. Zde bylo cílem konce hlasování také to, aby se ještě večer mohla médiím dodat tisková zpráva o vstupu či nevstupu strany do vlády. Návrh byl hlasován jako zásadní, pro schválení tedy bylo zapotřebí 3/5 hlasujících. Cílem tohoto

⁴⁵ Pirátské fórum, *Návrh změny stanov - zrušení delegátského systému*. 2014. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?t=21808> (accessed November 2022).

opatření bylo, aby při přibližné rovnosti hlasů nedošlo na rozštěpení strany na dvě frakce, z nichž by jedna polovina strany vtáhla druhou do pravicové vlády proti její vůli; opět se nabízí paralela s Brexitem. Stranici nakonec návrh schválili přesvědčivými 82 %. Tohoto hlasování se rovněž zúčastnil zcela rekordní počet členů strany, a to 90,7 %, 1082 z celkových 1193 oprávněných voličů.

Zamčeno 🔒 🔧 🔍 Hledat v tomto tématu 🔍 ⚙️ 351 příspěvků ➡️ ⏪ 1 ... 32 33 34 35 36

Re: CF 28/2021 Schválení účasti na vládě ! 🗨️

od **Vojtech.Pikal** » 15 lis 2021, 22:59

Vážené celostátní fórum,

hlasování skončilo a došlo k rozšířování výsledků. V souladu se [schváleným postupem](#) jsme čekali do 23:00.

Nyní je rozesíláno oficiální komuniké médiím a politickým partnerům, [prosím aby jste se zveřejňováním sami 15 minut posečkali](#).

Na výsledek se můžete podívat [zde](#), až bude zveřejněn.

Hlasování se zúčastnilo 1082 členů z 1193 v seznamu, **účast tedy máme rekordních 90,7 %**.

Jednalo se o hlasování o zásadním návrhu, pro jeho schválení se tedy museli vyslovit 3/5 hlasujících, tedy alespoň 650 členů.

Pro ostatním možnosti stačila pro postup do 2. kola polovina hlasujících, tedy 541 členů.

Pro schválení usnesení - 888 hlasů (82,07 %) - možnost je podpořena
Ukončení projednávání návrhu usnesení bez přijetí usnesení (Proti usnesení) - 190 hlasů (17,56 %) - možnost nebyla podpořena
Odročení projednávání rozhodnutí na řádné jednání celostátního fóra - 77 hlasů (7,1 %) - možnost nebyla podpořena
(Celkový počet hlasů přesahuje celkový počet hlasujících, protože volič mohl zaškrtnout více možností.)

Jedinou podpořenou možností je schválení usnesení a tato možnost je tedy vybrána.

“Celostátní fórum **schválilo** [koaliční smlouvu](#) o účasti České pirátské strany ve vládě České republiky.”

Děkuji všem za účast v diskusi i hlasování.

Vojtech.Pikal
Vedoucí administrativního odboru

Příspěvky: 25251
Registrován: 19 srp 2010, 23:45
Profese: politik, informatik
Bydliště: Olomouc
Dal poděkování: 36191 poděkování
Dostal poděkování: 29810 poděkování
Kontaktovat uživatele: 🗨️

Obrázek 13 - Hlasování o vstupu do Fialovy vlády

4.1.4 Bezpečnost – přihlašování k systémům pomocí jednotné Pirátské identity

Nejen bezpečnost hlasování je ale nezbytnou součástí života strany. Zatímco bezpečnost samotného hlasování je zajištěna šifrováním v aplikaci Helios, přihlášení do této aplikace, jako i všech ostatních systémů, od administrace webů, přes Pirátské fórum až po účet v aplikaci Zulip, je zajištěno pomocí tzv. Pirátské identity. Tento systém postupně před všechny stranické systémy předsadil Technický odbor strany za účelem maximalizace zabezpečení uživatelských účtů a zvýšení důvěryhodnosti v identifikaci uživatelů. Zjednodušeně systém zajišťuje, že každý z uživatelů ví, s kým má tu čest. Pozitivní identifikace voliče je totiž rovněž nezbytným předpokladem výkonu volebního práva, ať už jde o demokracii přímou či zastupitelskou. Během procesu registrace u České pirátské

strany je každý člen i registrovaný příznivce svým příslušným místním či krajským předsednictvem ztotožněn na základě občanského průkazu, aby nemohlo docházet k případnému „velrybaření“.

PIRÁTSKÁ IDENTITA

Čeština v

Přihlásit se

Přihlašovací jméno nebo registrační e-mail

Michal Gill

Heslo

Pamatovat si mě [Zapomenuté heslo?](#)

Nedaří se vám přihlásit? 16.1.2023 došlo z důvodů zlepšení bezpečnosti k resetu hesla všech uživatelů. Pokračujte odkazem **Zapomenuté heslo** a vytvořte si nové. Omlouváme se za komplikace. V případě problémů se obraťte na podpora@pirati.cz

Přihlásit se

Obrázek 14 - Pirátská identita

4.2 Klíčová hlasování v historii strany a zapojení členské základny

V této kapitole bude na příkladu dvou klíčových jednání a hlasování posledních let demonstrována zkušenost České pirátské strany s rozhodováním pomocí přímé demokracie. Ve všech případech jde o relativně významná hlasování se zásadním politickým i mediálním dopadem, která zásadně změnila směřování strany.

4.2.1 Mimořádný přezkum usnesení MS Praha 1 o vstupu do radniční koalice v MČ Praha 1, 2022

Po komunálních volbách 2022 vstoupili pirátští zastupitelé do radniční koalice městské části Praha 1. Toto rozhodnutí se nesetkalo s libostí části členské základny strany, z nejrůznějších důvodů, a na návrh skupiny členů byl vyvolán mimořádný přezkum. Mimořádný přezkum je ukotven ve stanovách strany a jedná se o mimořádný opravný prostředek, kterým může nejvyšší orgán strany, tedy Celostátní fórum, zrušit rozhodnutí kteréhokoli podřízeného orgánu, v tomto případě Místního sdružení Praha 1.

Vzhledem k tomu, že strana aplikuje princip subsidiarity, měl by se takovýto zásah „shora“ (či přesněji „odspodu“) aplikovat v minimální možné míře. Každý zásah do koaličního vyjednávání na dané obci je pak o to destruktivnější, že zdejší pirátské zastupitele staví do velice překerní pozice, kdy mají podepsanou koaliční smlouvu, zaujali pozice v radě, ale nadřízený orgán najednou přezkoumává jejich rozhodnutí, navíc s právem jej zrušit. A to je přesně, co se stalo 14. listopadu 2022, kdy mimořádným přezkumem (prvkem přímé demokracie) zasáhlo Celostátní fórum do jiného prvku přímé demokracie, rozhodnutí Místního sdružení podepsat koaliční smlouvu a vstoupit do radniční koalice. Autor práce je zastáncem subsidiarity a hlasoval proti tomuto postupu, leč byl v menšině. Voliči napříč republikou tak rozhodli o zrušení podpisu koaliční smlouvy v jednom koutě republiky a vytvořili zajímavý precedens.⁴⁶

Nejen, že uplatnění přímé demokracie, relativně bezdůvodně, narušilo princip subsidiarity, ale zároveň hlasováním o nejasném zadání způsobilo právní nejistotu. Text usnesení zněl „*Celostátní fórum ruší usnesení oblastního fóra Prahy 1 ve věci schválení koaliční smlouvy.*“⁴⁷ Zdaleka ne každý člen strany, který v jednání hlasoval, se ale zamyslel nad tím, co případné schválení návrhu způsobí. Pakliže se Celostátní fórum usnese na tom, že ruší schválení koaliční smlouvy Místním sdružením, co to znamená pro již podepsanou koaliční smlouvu, na jejímž podkladě již existuje nová radniční koalice?

⁴⁶ Pirátské fórum. *CF 18/2022 - mimořádný přezkum usnesení MS Praha 1 ve věci schválení koaliční smlouvy*. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=825559#p825559> (accessed February 2023).

⁴⁷ Česká pirátská strana. *Helios - CF 18/2022 - mimořádný přezkum usnesení MS Praha 1 ve věci schválení koaliční smlouvy*. Available from <https://helios.pirati.cz/helios/elections/e0799796-619f-11ed-a06f-02420a00070c/view> accessed February 2023).

Výsledkem, alespoň to tak v okamžiku vzniku této práce vypadá, je ztráta důvěry koaličních partnerů na Praze 1 v Českou pirátskou stranu a v nejbližší době bude mít tento krok za důsledek pravděpodobně vyloučení pirátských zastupitelů Prahy 1 ze strany. Tito se totiž, zcela logicky, odmítli podřídit zásahu „shora“ do rozhodnutí svého místního sdružení, a nadále setrvali ve funkcích v Radě městské části, čímž se dostávají do permanentního rozporu s rozhodnutím nejvyššího orgánu strany. Poměrně paradoxní situace, kterou, ironicky, způsobil právě nadbytek přímé demokracie v České pirátské straně. Ano, situaci se zastupitelé mohli pokusit vyřešit vyjednáváním nové koaliční smlouvy, ale k tomu by musela existovat ochota u koaličních partnerů.

Re: CF 18/2022 - mimořádný přezkum usnesení MS Praha 1 ve věci schválení koaliční smlouvy
od Georgia.Hejdukova » 14 lis 2022, 23:13

Vážené CF,
Hlasování bylo ukončeno. Svůj hlas odevzdalo 444 oprávněných voličů. K přijetí usnesení stačilo 223 hlasů.

 Ve věci mimořádného přezkumu rozhodnutí MS Praha 1 ve věci schválení koaliční smlouvy jsem
Pro návrh (usnesení Prahy 1 bude zrušeno) 277
Ukončení jednání bez přijetí usnesení 167

Vzhledem k tomu, že do druhého kola by postoupila jediná možnost, tak se nekoná. Usnesení je tak přijato již v prvním kole a usnesení Prahy 1 ve věci koaliční smlouvy se ruší.

Děkuji za férovou diskusi.

Tito uživatelé poděkovali autorovi **Georgia.Hejdukova** za příspěvky (celkem 15):
Petr.Tkadlec, Eva.Novakova, **Libuse.Verisova**, **Tomas.Vich**, **Roman.Pasek**, **Lukas.Hejduk**, **Dalibor.Zahora**,
Tomas.Raiter, Ivo.Vlasaty, Jiri.Ulip, **Bara.Soukupova**, Ondrej.Kalis, Jana.Raiterova, Hanyssss, Romana.Korosi

"It does not do to dwell on dreams and forget to live"
— Albus Dumbledore
[+420 775 864 103 / georgia.hejdukova@pirati.cz](mailto:georgia.hejdukova@pirati.cz)
[LinkedIn](#) / [Facebook](#) / [Twitter](#) / [Instagram](#) / [Web](#)

Georgia.Hejdukova
Krajská rozhodčí komise
Příspěvky: 1080
Registrován: 25 čer 2017, 17:02
Profese: studentka práv
Bydliště: Praha 6
Dal poděkování: 697 poděkování
Dostal poděkování: 2312 poděkování
Kontaktovat uživatele:

Obrázek 15 - Mimořádný přezkum rozhodnutí MS Praha 1

Tento případ je za čtrnáct let historie strany asi nejvýznamnějším narušením subsidiarity a zároveň nejvýznamnějším negativním dopadem aplikace přímé demokracie na fungování strany. Selhalo zde hned několik principů, které jsou pro výkon přímé demokracie nezbytné, na prvním místě s nezbytností existence informovaného voličstva. Selhalo Demokratické minimum, kdy voliči neměli šanci dohlédnout do důsledků svého rozhodnutí a případné negativní dopady na stranu nezazněly ani v rozpravě.

4.2.2 Vstup do magistrátní koalice hl. m. Prahy pro období 2022-2026, 2023

Naopak čerstvým příkladem úspěšné aplikace přímé demokracie, tentokrát v krajském měřítku, bylo schválení vstupu do magistrátní koalice v Praze po téže obecních volbách 2022 (pražský magistrát je volen jako město v roce voleb do obecních zastupitelstev, byť se zároveň fakticky jedná o zastupitelstvo krajské).

Zajímavostí tohoto jednání je mj. to, že bylo vedeno jako neveřejné. To znamená, že na něj měli přístup pouze členové strany a registrovaní příznivci. Samotné hlasování pak, v rámci zrychlení podpisu koaliční smlouvy, proběhlo v mírně zkrácené lhůtě od 9. do 11. února 2023. Úvodní slovo přednesl lídr pražské kandidátky a tč. stále ještě pražský primátor z minulého volebního období Zdeněk Hřib. Hlasovalo celkem 185 z 277 členů Krajského sdružení Praha, přičemž pro schválení koaliční smlouvy a vstup do koalice hlasovalo 159 voličů a usnesení bylo přijato.⁴⁸

Re: KF Pha 2/2023 - Schválení koaliční smlouvy pro Zastupitelstvo hl. m. Prahy na období 2022-2026
od Ondřej.Vojta » 11 úno 2023, 10:26

Hlasování skončilo. Zúčastnilo se ho 185 členů.

- Pro navržené usnesení: 159 hlasů;
- Pro ukončení jednání bez přijetí usnesení (hlas proti): 23 hlasů;
- Odročení projednávaného rozhodnutí na jednání krajského fóra: 17 hlasů.

Koaliční smlouva byla Krajským fórem schválena.

Odkaz na stránku hlasování: [https://helios.pirati.cz/helios/electio ... 8e891/view](https://helios.pirati.cz/helios/electio...8e891/view)

Tito uživatelé poděkovali autorovi Ondřej.Vojta za příspěvky (celkem 5):
Ondřej.Chrast, Jakub.Backa, Ondřej.Vykoukal, Jan.Hora, Jiri.Belsan

toho času 1. místopředseda KS Praha a zastupitel MČ Praha-Petrovice | [Profil na lidé](#)
tel.: +420 736 726 061 | e-mail: ondrej.vojta@pirati.cz

„Difficult to see. Always in motion is the future.“ - Master Yoda

Ondřej.Vojta
Krajské předsednictvo
Příspěvky: 371
Registrován: 26 led 2017, 18:35
Profese: studující markefák a dobrovolný hasič
Bydliště: Praha - Petrovice
Dal poděkování: 614 poděkování
Dostal poděkování: 1177 poděkování
Kontaktovat uživatele:

Obrázek 16 - Schválení magistrátní koalice v Praze

Toto jednání bylo, oproti tomu předchozímu, výrazně standardnější a lze říci, že dobře reprezentuje průběh běžného vnitrostranického jednání. Proběhla řádná diskuse, zaznělo úvodní slovo, všichni zájemci dostali prostor k vyjádření, bylo dost času seznámit se s textem vyjednané koaliční smlouvy. Opravdu snad jedinou výtkou, kterou je k tomu to

⁴⁸ Pirátské fórum. *KF Pha 2/2023 - Schválení koaliční smlouvy pro Zastupitelstvo hl. m. Prahy na období 2022-2026*. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=832616#p832616> (accessed March 2023).

hlasování možné mít, je neveřejnost jednání. Ale v případě hlasování o vstupu do koalic je méně transparentní jednání nevyhnutelné. Není možné vyvěsit veřejně návrh koaliční smlouvy před jejím podpisem, aby ji mohla okamžitě analyzovat opozice i média. Stejně tak by zcela veřejné jednání mohlo vyvíjet tlak na jednotlivé voliče, aby hlasovali nějakým konkrétním způsobem, nebo například byli méně kritičtí v rozpravě. Například dříve zmíněné jednání o vstupu do Fialovy vlády probíhalo ve zcela uzavřeném režimu, tj. přístup neměli ani registrovaní příznivci strany. Vidina mediálního tlaku u týden trvající vnitrostranické diskuse není úplně žádoucí. Některé věci musí být řešeny za zavřenými dveřmi, pouze s podmínkou, že budou zveřejněny okamžitě, jakmile pominou důvody utajení.

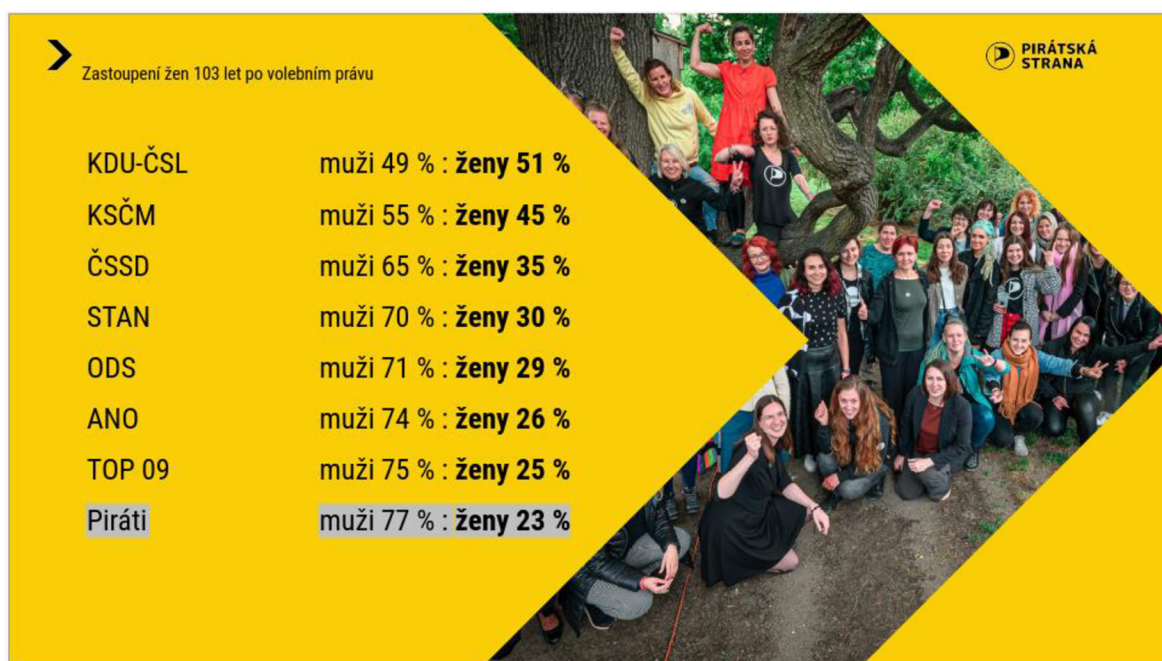
4.2.3 „Rovné“ zastoupení žen a mužů na kandidátce do voleb do Evropského parlamentu 2024

Za všechna neúspěšná hlasování si uvedme jedno, jež autor práce považuje za klíčové a přímo ohrožující rovnost a demokracii uvnitř strany. Šlo o snahu neformálního stranického týmu pod názvem Rovné šance o implementaci genderových kvót (známých například z fungování Strany zelených) při sestavování čela kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu v roce 2024. Primární volby probíhaly v létě 2023 a návrh na úpravu systému volby vznikl na základě členského podnětu jednoho z členů týmu Rovné šance.⁴⁹ Tj. pro implementaci této změny byl využit maximálně demokratický instrument, který dává každému členovi právo navrhnout usnesení, jakkoli bylo toto usnesení v tomto případě inherentně nedemokratické.

Navrhovatel v několika různých úpravách požadoval konkrétní zastoupení obou pohlaví v čele kandidátní listiny (místa 1-5), argumentující, že pokud jsou muži a ženy ve společnosti zastoupeni přibližně 50:50, je logické, aby byli obdobně zastoupeni na volitelných místech kandidátky, zcela ignorující fakt, že zastoupení žen ve straně v dané době činilo jen 23 %, což je údaj vycházející přímo z příspěvku vedoucího týmu Rovné šance v diskusi na toto téma:⁵⁰

⁴⁹ Pirátské fórum. Členské podněty. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?t=64808> (accessed September 2023).

⁵⁰ Pirátské fórum. Členské podněty. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=847336#p847336> (accessed September 2023).

Obrázek 17 - Zastoupení žen ve členské základně politických stran

Jakkoli je iniciativa snažící se o větší zapojení žen do aktivní politiky na první žádoucí, nemůže být k dosažení cíle použita implementace diskriminačního opatření. To byl také nejčastější argument ve vyvolané diskusi, tedy střet mezi členy, propagujícími rychlé prosazení žen do čela kandidátky, a těmi, kteří za tímto účelem nebyli ochotni obětovat velice významný prvek vnitřní demokracie strany, tedy rovnost pasivního volebního práva, kdy by pro mužské členy strany byla zásadně ztížena možnost zvolení jen na základě arbitrárního požadavku části členské základny. Návrh postupu, který byl tímto členským podnětem vyvolán, byl nakonec poměrně těsnou většinou členstva odmítnut (161 pro, 203 proti, 44 se zdrželo)⁵¹, ale vzhledem k tomu, že se stal součástí poměrně komplikovaného technického hlasování o proceduře, která mívají notoricky slabou volební účast, nešlo o úplně reprezentativní vzorek členstva a lze předpokládat, že byl podíl příznivců této úpravy vyšší, než by byl při hlasování celé členské základny. U komplikovanějších procedurálních hlasování totiž do volební účasti významně promlouvá právě výše zmíněné Demokratické minimum, tedy předpis, podle nějž se musí volič důkladně seznámit s podklady pro hlasování, aby své volební právo vykonával

⁵¹ Pirátské fórum. Celostátní fórum. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=849125#p849125> (accessed September 2023).

opravdu informovaně. Přesto šlo, zřejmě právě díky zařazení diskriminačního bodu, o procedurální hlasování s jednou z nejvyšších volebních účastí v historii strany.

Re: CF 14/2023 Sestavení pořadu mimořádného zasedání CF 2023 v Praze
od Vojtech.Pikal > 31 črc 2023, 19:05

Oznámení moderátora:
Vážené celostátní fórum,
hlasování skončilo a máme výsledky - <https://helios.pirati.cz/helios/electio...00710/view>

Hlasování o proceduře se zúčastnilo celkem 408 členek a členů, což je úctyhodné číslo.

K návrhu C1-3 - Nulté kolo volby
210 PRO, 149 PROTI, 49 prázdný hlas.
Návrh má více PRO než PROTI, a nevylučoval se s žádným návrhem, je tedy schválen.

Pokud budeme mít k datu více než 6 kandidátek a kandidátů na lídra, bude se 1. až 4.9. konat předkolo volby lídra.

K návrhu F - Tříkolová volba lídra
236 PRO, 118 PROTI, 54 prázdný hlas
Návrh má více PRO než PROTI ale vylučuje se s jiným návrhem, který také získal podporu, takže postupuje do 2. kola.

K návrhu G - Volba čela po dvojicích
223 PRO, 132 PROTI, 53 prázdný hlas
Návrh má více PRO než PROTI ale vylučuje se s jiným návrhem, který také získal podporu, takže postupuje do 2. kola.

Námítka vůči postupu - přijatelnosti návrhu H
160 PRO, 199 PROTI, 49 prázdný hlas
Námítka má více PROTI než PRO, tedy **nebyla přijata** a k hlasování o návrh H přihlídneme.

Návrh H - Rovná kandidátní listina
161 PRO, 203 PROTI, 44 prázdný hlas

Návrh má více PROTI než PRO, takže byl **zamítnut**.

Návrh I - Čelo na tříkrát
216 PRO, 129 PROTI, 63 prázdný hlas

Návrh má více PRO než PROTI ale vylučuje se s jiným návrhem, který také získal podporu, takže postupuje do 2. kola.

Jeden návrh (0. kolo pro lídry) byl tedy schválen a tři návrhy získali podporu pro postup do 2. kola.

V souladu s tím co bylo vyhlášeno v hlasování tak budeme bez zbytečného odkladu hlasovat vylučující se návrhy proti sobě.

Na jedné straně to bude kombinace nevylučujících se návrhů F+G, na druhé straně návrh I. Základní postup tedy již není na stole.
Aby se nemusela zase řešit komuniké, co co znamená, věnuji teď nějaký čas přípravě hlasování tak, aby bylo srozumitelné od počátku.

Vojtech.Pikal
Administrativní odbor
Přispívky: 25797
Registrován: 19 srp 2010, 23:45
Profese: politik, informatik
Bydliště: Olomouc
Dal poděkování: 36142 poděkování
Dostal poděkování: 29190 poděkování
Kontaktovat uživatele:

Obrázek 18 - Výsledek procedurálního hlasování v primárních volbách do Evropského parlamentu 2024

Při této příležitosti je také nutno dodat, že výsledné primární volby dopadly zcela dle požadavků iniciátorů opatření i přirozeně, bez vnucené genderové kvóty. Na potenciálně volitelné čtyřčlenné čelo byly nakonec zvoleny dvě ženy, na širší šestičlenné čelo pak tři.⁵² Finální kandidátka (21 kandidátů + 7 náhradníků) je pak tvořena 13 ženami a 15 muži. Vůči poměru žen a mužů v členské základně (cca 1:3) jsou tak ženy zastoupeny nadstandardně.⁵³

⁵² CNN Prima News. *Piráti si zvolili čelo kandidátky pro eurovolby. Lidrem je Kolaja, Peksa na čtvrtém místě.* Available from <https://cnn.iprima.cz/pirati-odhlasovali-lidra-kandidatky-do-eurovoleb-kolaja-porazil-gregorovou-i-peksu-412400> (accessed October 2023).

⁵³ Pirátské fórum. Celostátní fórum. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?p=838955#p838955> (accessed November 2023).

Zvolení kandidáti					
Pořadí	Datum zvolení	Kandidáti	Pořadí	Datum zvolení	Kandidáti
1	16.9.2023	Marcel Kolaĳa	15	13.11.2023	Tereza Nislerová
2	16.9.2023	Markéta Gregorová	16	13.11.2023	Veronika Haĳlinská
3	16.9.2023	Zuzana Klusová	17	13.11.2023	Michal Gill
4	16.9.2023	Mikuláš Peksa	18	13.11.2023	Zuzana Kudláčková
5	16.9.2023	David Wagner	19	13.11.2023	Jan Hora
6	23.10.2023	Andrea Hoffmannová	20	13.11.2023	Marta Martinová
7	23.10.2023	Albert Štěrba	21	13.11.2023	Andrea Linhartová
8	23.10.2023	Jana Skopalíková	22	27.11.2023	Filip Jiroušek
9	23.10.2023	František Kopřiva	23	27.11.2023	Jan Bříĳďala
10	06.11.2023	Tomáš Guth Jarkovský	24	27.11.2023	Víktor Tichák
11	06.11.2023	Eva Tichá	25	27.11.2023	Olga Sejrková
12	06.11.2023	Mikuláš Ferjenčík	26	27.11.2023	Jiří Knotek
13	13.11.2023	Ivana Böhmová	27	27.11.2023	Petr Slanina
14	13.11.2023	Jana Leitnerová	28	27.11.2023	Vítězslav Adamec

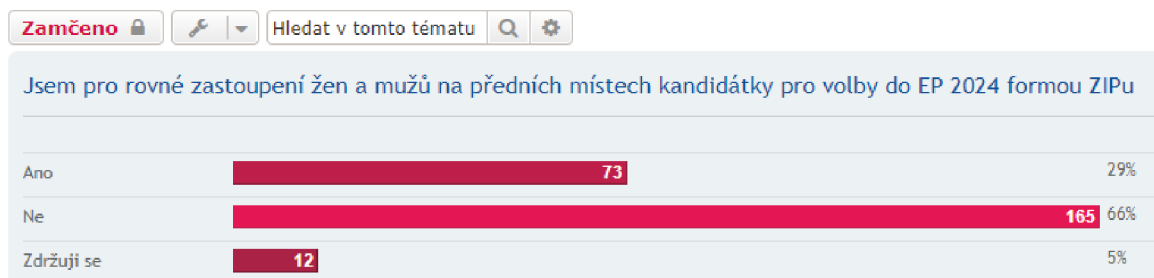
Obrázek 19 - Výsledek primárních voleb do Evropského parlamentu 2024

Specialitou tohoto hlasování byla jak velmi vyhrocená diskuse, kdy měla jedna ze stran oprávněný dojem, že jde o zásadní boj o udržení vnitřní demokracie strany, tak i fakt, že přestože byl členský podnět drtivě odmítnut⁵⁴, dostal se i tak do hlasování. Za běžných okolností by byl podnět automaticky neúspěšný, pokud by proti němu hlasovalo větší množství členů, než kolik by hlasovalo pro zahájení diskuse na dané téma. A to se v tomto případě i stalo. V tomto případě byl ale výsledek Administrativním odborem strany interpretován jako návrh procedury k již běžícímu jednání o systému primárních voleb a v takovémto případě se k hlasům „Ne“ u členských podnětů nepřihlíží. Stačí dosáhnout stanového počtu hlasů „Ano“.

⁵⁴ Pirátské fórum. Členské podněty. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?t=64808> (accessed September 2023).

Rovná kandidátní listina pro volby do Evropského parlamentu 2024

Moderátor: **Předsedající**

Obrázek 20 - Hlasování o podpoře členského podnětu na "rovné" zastoupení pohlaví na kandidátní listině

5 Uplatnění přímé demokracie ve vnitrostranické praxi

5.1 Zhodnocení přínosu univerzálního zapojení členstva na rozhodování strany

V této závěrečné části je na místě shrnout hlavní premisu této práce, a to, že je možné aplikovat principy přímé demokracie na fungování politické organizace, především té relativně malé. Hlavním předpokladem je to, aby bylo zajištěno dostatečné vnitřní demokratické fungování takové organizace. Vnitrostranická kultura, která umožňuje dostatečně rovný střet ideí, je základem. Jak zaznělo v citátu dr. Pechance v úvodu této práce, „vždy záleží na úrovni politiky a politiků.“

Následující SWOT analýza sumarizuje jednotlivé aspekty aplikace přímé demokracie v rozhodování politické strany:

Tabulka 2 - SWOT analýza aplikace přímé demokracie v politické straně

	Pozitivní	Negativní/Škodlivé
	Silné stránky	Slabé stránky
	STRENGTHS	WEAKNESSES
INTERNÍ	1 Vysoká míra participace	1 Přemíra participace
	2 Vysoká míra informovanosti voličstva	2 Ohrožení principu subsidiarity
	3 Institut členského podnětu - otevření jednání	3
	4 Vysoká míra bezpečnosti hlasování	4
	5 Vysoká míra bezpečné identifikace voličů	5
	6 Opravný prostředek vždy k dispozici	6
	Příležitosti	Hrozby
	OPPORTUNITIES	THREATS
EXTERNÍ	1 Pozitivní mediální obraz	1 Riziko nadměrného vhladu konkurence/médií
	2 Přivedení občanů k aktivní politice	2 Nebezpečí veřejně vedených sporů
	3	3 Nebezpečí úniku utajovaných skutečností
	4	4 Vyřizování účtů
	5	5
	6	6

5.1.1 Přínosy

Primárním a nezpochybnitelným přínosem aplikace přímé demokracie v denní praxi politické strany je bezpochyby zvýšení kredibility přijímaných rozhodnutí. Díky transparentnímu a profesionálně řízenému jednání má každý člen strany oprávněný pocit, že se přímo podílí na stranickém rozhodování, a nezáleží na délce jeho členství nebo dosažené pozici ve straně. Absolutní nováček si je v právech roven s dlouholetým předsedou strany. Jak uvedeno v kapitole 3.2, řadový člen všech českých sněmovních politických stran toto nikdy říci nemůže. Mezi ním a skutečným rozhodováním, minimálně na republikové úrovni, bude vždy stát delegátský systém. Aby tedy získal skutečný vliv na rozhodování, musí se tímto systémem „prokousat“ vzhůru, což je tvrdá práce na mnoho let.

Co se týče oblasti informovanosti voliče, je autor práce přesvědčen, že je mnohem pravděpodobnější, že se podaří dostatečně informovat o všech validních faktech daného rozhodnutí dvanáct set členů politické strany, kteří už jsou ze své podstaty více či méně stejně politicky zaměřeni, než že se to efektivně podaří s obecnou populací u celostátního

referenda. Pokud tedy připustím, jako Slováci, Švýcaři či mnohé jiné národy, že je celostátní obecné referendum smysluplným a demokratickým nástrojem, nelze popřít ani jeho aplikaci na menší celky, jako je suma členů politické strany. Samozřejmě opět za podmínky dodržení demokratických principů.

5.1.2 Negativa

Co se stinných stránek aplikace principů přímé demokracie týče, jsou uvnitř politické strany úplně stejná, jako při obecném uplatnění. V první řadě je to výše zmíněné riziko narušení subsidiarity. Připustíme-li opět, že je suma všech voličů suverénem a má právo změnit či zrušit jakékoli rozhodnutí nižšího orgánu, může jít sice o dobře míněný opravný prostředek, stejně tak jej lze zneužít právě k narušení subsidiarity. Zásahy shora a rušení schválených rozhodnutí nikdy nepřispívají ke stabilitě organizace, ať už jde o politickou stranu nebo stát.

Ano, suma voličů je suverénem, ale měla by sama sobě vnitřními předpisy nastavit mantinely, aby k narušování zmíněné stability docházelo v minimální možné míře. Na příkladu České pirátské strany aktuálně nikomu nic nebrání v tom, aby zpětně mimořádným přezkumem napadl každou jednu uzavřenou koaliční smlouvu. V současné chvíli je to, s podporou nevelké skupiny členů, možné. Popře se tím smysl mimořádného přezkumu a duch stanov, ale jejich litera by stále byla naplněna. Autor tedy považuje za vhodné navrhnout taková opatření, která by nestabilitu způsobenou zásahy shora limitovaly. Nabízí se specifikace rozhodnutí, která je možné vzít zpět, či třeba zvětšení skupiny členů, která je zapotřebí pro vyvolání jednání, ať už všech, či třeba jen mimořádných přezkumů.

Dobry zákonodárce se musí být vědom toho, že ničí moc nesmí být neomezená. Je-li zákonodárce paralelně suverénem (Celostátní fórum strany nebo voličstvo nějaké země), musí si tyto mantinely nastavit sám. Bohužel tento proces vyžaduje extrémně vysokou míru participace, kterou lze stěží očekávat od relativně malé skupiny členů politické strany, tím méně od obecného voličstva. Za obecné voličstvo v zastupitelské demokracii tak musí základní mantinely přímé demokracie nutně nastavit volená politická reprezentace. Opravdu nelze vytvořit zákon o obecném referendu bez mantinelů a na prvním referendu mantinely schvalovat. Společnost musí občansky vyrůst, než je na takový krok připravena. Autor považuje za velmi dobrý postup český model, kdy prozatím existují jen místní

referenda dle zákona o místním referendu⁵⁵. Na relativně neškodných otázkách, jako je lokální umístění sportovní infrastruktury je populace postupně vedena k participaci na věcech veřejných. Jediná česká ochutnávka „velkého referenda“, toho o vstupu do EU, naštěstí dopadla dobře i přesto, že na přímou demokracii v roce 2003 česká společnost ještě vůbec nebyla zvyklá. Šťěstí ovšem není radno pokoušet a neexistuje validní důvod, proč na zavedení většího množství přímé demokracie spěchat. Ta zastupitelská stejně nikdy neztratí na významu, alespoň ne zcela.

Zbrklé zavedení obecného referenda do občansky nepřipravené společnosti, která na participaci není zvyklá, je o to nebezpečnější ve státě, kde si ultrapravicová politická strana jednoho muže, a už jeho druhý obdobný projekt, říká Svoboda a přímá demokracie, čímž si pro sebe uzurpuje přinejmenším ideu zavedení obecného referenda. Bohužel je nad slunce jasné, že tak nečiní v dobré víře, ale že se jedná o podnikatelský projekt, jak uvádí Milan Šmíd.⁵⁶

6 Závěr

Autor práce věří, že se mu na příkladech z praxe a principech fungování České pirátské strany podařilo naplnit cíl práce, a to patřičně zhodnotit předpoklady úspěšného uplatnění obecných principů přímé demokracie v interním rozhodování politické strany v České republice. Lze říci, že jediným a stěžejním předpokladem pro aplikaci řečených principů je dostatečně zdravá vnitřní demokracie v dané politické straně. Autor práce se domnívá, že u České pirátské strany je tento předpoklad beze zbytku naplněn. Signálem může být už to, že za čtrnáct let existence strana nezaznamenala žádný podstatný skandál kteréhokoli svého člena. Přímou demokracii tedy uvnitř politické strany aplikovat lze, ale zdaleka to není možné v jakékoli politické straně.

Ostatně i Pechanec uvádí, že *„se jeví vhodné nechat instituty přímé demokracie postupně vyrůstat z obcí z obcí do krajů a teprve poté, co se lid s touto formou rozhodování identifikuje a bude ji dále poptávat, bude vhodné uvažovat o konkrétním provedení na*

⁵⁵ Vláda České republiky. *Úplné znění zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů* in Sbíрка zákonů České republiky. Praha, 2004.

⁵⁶ Milan Šmíd. *Volby jako podnikatelský projekt*. Manipulátoři.cz. 2017. Available from <https://manipulatori.cz/volby-jako-podnikatelsky-projekt/> (accessed February 2023).

*úrovni celostátní.*⁵⁷ On sice hovoří o přímé demokracii na obecné, státní úrovni, ale stejný princip lze jistě, jak doloženo na příkladu České pirátské strany, postupně a časem, aplikovat na většinu politických stran, pokud se budou mít vůli vnitřně demokratizovat. U zaběhnutých stran musí jít o postupnou evoluci. Revoluci po vzoru České pirátské strany lze aplikovat jen u strany zcela nové, u které ale rovněž jde o jeden velký experiment, který zdaleka nemusí vyjít.

Vždy je třeba mít na mysli, že nikdo nemá rád změnu. A to platí obzvláště v případech, kde se mění fundamentální práva nebo povinnosti daného člověka, přičemž aktivní volební právo je bezpochyby obojím. Je sice definováno jako právo, ale jde i o významný závazek a občanskou povinnost. Rozhodnout se dostatečně informovaně na to, abych si alespoň před sebou samým svou volbu dokázal dostatečně odůvodnit, není vůbec jednoduché. Tím méně v menším kolektivu, než je suma všech občanů státu, kde výrazně roste pravděpodobnost, že budu dotázán právě na zdůvodnění svého konkrétního rozhodnutí. S klesající velikostí celku tak logicky roste míra zodpovědnosti jedince vůči tomuto celku.

Přímá demokracie vyžaduje extrémně vysokou míru angažovanosti ze strany voličstva, ale lze-li ji realizovat v celostátním měřítku, lze ji bezpochyby realizovat i na celcích menších. Pak už záleží jen na vůli daného elektorátu a jeho příslušných elit, zda ji uvedou v praxi. A zde nejspíš leží klíčová překážka uplatňování principů přímé demokracie uvnitř politických stran, ať už těch zavedených nebo těch, které vznikají spíše jako podnikatelský záměr: zjevná motivace stranických elit k jednání, které má za výsledek absenci nutnosti dělit se o moc, resp. o zavádění instrumentů, které mohou například je samotné odstranit z exekutivy strany či z volené funkce.

⁵⁷ PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*. Page 171. Wolters Kluwer, Praha, 2011. ISBN 978-80-7357-700-1.

Seznam použitých zdrojů

PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*. Wolters Kluwer, Praha, 2011. ISBN 978-80-7357-700-1.

ŠIMÍČEK, Vojtěch (editor). *Přímá demokracie*. Masarykova univerzita, Brno, 2016. ISBN 978-80-210-8351-6.

EIBL, Otto, GREGOR Miloš. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017*. Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita, Brno, 2019. ISBN 978-80-7325-476-6 (CDK) a ISBN 970-80-210-9288-4 (MU).

SMITH, Michael L. *The Uneasy Balance Between Participation and Representation: Local Direct Democracy in the Czech Republic*. Pages 33-53 in SCHILLER, Theo (editor). *Local Direct Democracy in Europe*. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, 2011. ISBN 978-3-531-18250-6.

SARTORI, Giovanni. *Teória demokracie*. Archa, Bratislava, 1993. ISBN 80-7115-049-5.

CORTÉS, Juvenal J. *Process, Theory, and Practice in Direct Democracy: Avenues for New Research*. Pages 673-698 in *Politics & Policy*, August 2019. Universidad Iberoamericana, Mexico City, 2017.

Vláda České republiky. *Úplné znění zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, jak vyplývá z pozdějších změn* in *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 2001.

Vláda České republiky. *Úplné znění zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů* in *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 2004.

Česká pirátská strana. *Fórum pirátské strany*. Available from <https://forum.pirati.cz/> (accessed February 2023).

Česká pirátská strana. *Stanovy České pirátské strany*. 2021. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/st> (accessed February 2023).

Česká pirátská strana. *Komunikační minimum*. 2017. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/komin> (accessed March 2023).

Česká pirátská strana. *Jednací řád celostátního fóra*. 2021. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/jdr> (accessed February 2023).

Česká pirátská strana. *Volební řád*. Available from <https://wiki.pirati.cz/rules/vr> (accessed February 2023).

Česká pirátská strana. *Demokratické minimum*. 2013. Available from <https://wiki.pirati.cz/program/minimum> (accessed December 2022).

Česká pirátská strana. *Etika kampaňování ve vnitrostranických volbách*. 2021. Available from <https://wiki.pirati.cz/rv/etika-kampanovani> (accessed December 2022).

Občanská demokratická strana. *Stanovy Občanské demokratické strany*. 2015. Available from <https://www.ods.cz/o-nas/stanovy> (accessed January 2023).

Sociální demokracie. *ČSSD 4.7.2014 odstartovala své první vnitrostranické korespondenční referendum*. 2014. Available from <https://socdem.cz/media/tiskove-zpravy/video-cssd-4-7-2014-odstartovala-sve-prvni-vnitrostranicke-korespondencni-referendum/> (accessed October 2023).

TOP 09. *Stanovy politické strany TOP 09*. 2021. Available from <https://www.top09.cz/o-nas/stanovy/> (accessed January 2023).

KDU-ČSL. *Stanovy*. 2022. Available from <https://www.kdu.cz/o-nas/dokumenty/stanovy> (accessed January 2023).

Starostové a Nezávislí. *Stanovy STAN 2022*. 2022. Available from <https://www.starostove-nezavisli.cz/o-nas/stanovy> (accessed January 2023).

ANO 2011. *Stanovy politického hnutí ANO 2011*. 2021. Available from <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/stahnete-si/> (accessed January 2023).

Svoboda a přímá demokracie. *Stanovy politického hnutí*. 2022. Available from <https://www.spd.cz/volby2022/ke-stazeni/> (accessed January 2023).

Anderson N. *Political pirates: A history of Sweden's Piratpartiet*. Arstechnica.com. 2009. Available from <https://arstechnica.com/tech-policy/2009/02/rick-falkvinge-is-the-face/> (accessed February 2023).

Lidovky.cz, ČTK. *Slováci se zastali tradiční rodiny, k referendu jich ale přišlo málo*. Lidovky.cz. 2015. Available from https://www.lidovky.cz/svet/slovaci-se-zastali-tradicni-rodiny-k-referendu-jich-ale-prislo-malo.A150208_083119_ln_zahranici_ele (accessed February 2023).

Merrick R. *Brexit: Vote Leave chief who created £350m NHS claim on bus admits leaving EU could be 'an error'*. *The Independent*. 2017. Available from <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/brexit-latest-news-vote-leave-director-dominic-cummings-leave-eu-error-nhs-ps350-million-lie-bus-advert-a7822386.html> (accessed December 2022).

Český statistický úřad. *Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii konané ve dnech 13.-14.06.2003*. 2003. Available from <https://volby.cz/pls/ref2003/re13?xjazyk=CZ> (accessed March 2023).

Pirátské fórum. *Návrh změny stanov - zrušení delegátského systému*. 2014. Available from <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?t=21808> (accessed November 2022).

ČTK. *ČSSD spustila vnitrostranické referendum, chce reformovat chod strany*. Lidovky.cz. 2014. Available from https://www.denik.cz/z_domova/cssd-spustila-vnitrostranicke-referendum-chce-reformovat-chod-strany-2014070.html (accessed January 2023).

Pirátské fórum. *Celostátní fórum*. Available from <https://forum.pirati.cz/memberlist.php?mode=group&g=47> (accessed March 2023).

Pirate Parties International. *Pirate Parties*. Available from <https://pp-international.net/pirate-parties/> (accessed March 2023).

European Pirate Party. *Members of European Parliament*. Available from <https://european-pirateparty.eu/mep/> (accessed January 2023).

Wikipedia.org. *Pirate Parties International*. Available from https://en.wikipedia.org/wiki/Pirate_Parties_International (accessed March 2023).

BBC. *Pirate Bay fugitive Peter Sunde arrested in Sweden*. 2014. Available from <https://www.bbc.com/news/technology-27663839> (accessed March 2023).

CNN Prima News. *Piráti si zvolili čelo kandidátky pro eurovolby. Lídrem je Kolaja, Peksa na čtvrtém místě*. Available from <https://cnn.iprima.cz/pirati-odhlasovali-lidra-kandidatky-do-eurovoleb-kolaja-porazil-gregorovou-i-peksu-412400> (accessed October 2023).

Tereza Šídlová. *Piráti jdou do vlády. Referendum dopadlo přesvědčivě*. Seznamzpravy.cz. 2021. Available from <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pirati-jdou-do-vlady-pro-bylo-82-procent-clenu-180459> (accessed February 2023).

Česká pirátská strana. *Piroplácení*. Available from <https://piroplaceni.pirati.cz/> (accessed January 2023).

Česká pirátská strana. *Helios*. Available from <https://helios.pirati.cz/> accessed February 2023).

Ben Adida a kol. *About Helios Voting*. Available from <https://vote.heliosvoting.org/about> accessed February 2023).

Milan Šmíd. *Volby jako podnikatelský projekt*. Manipulátoři.cz. 2017. Available from <https://manipulatori.cz/volby-jako-podnikatelsky-projekt/> (accessed February 2023).